

- 1800 น. ออกเดินทางไปโรงแรมที่พัก อยู่ตรงกันข้ามคนละฝั่งแม่น้ำหอม เพียงข้ามสะพาน Trang Tien Bridge (Cau Trang Tien. Cau แปลว่า สะพาน)
- 1830 น. เช็किनโรงแรมสองแห่ง ริมน้ำหอม เนื่องจากคณะของ พ.ท.ท. ไม่สามารถพักที่เดียวได้ จึงต้องแยกพักสองโรงแรม แต่ว่าโรงแรมทั้งสอง ตั้งอยู่ติดกัน เดินไปมาได้

โรงแรมเซ็นจูรี ริเวอร์ไซด์ Century Riverside Hotel ตั้งอยู่เลขที่ 49 Le Loi Street

สมาชิก พ.ท.ท. มีเวลาเล็กน้อย ล้างหน้า แต่งตัว แล้วลงมาขึ้นรถ

- 1920 น. สมาชิก พ.ท.ท. พร้อมกันขึ้นรถเพื่อออกเดินทางไปชมการแสดง และรับประทานอาหารเย็น ที่ Festival Tourism Service Center ตามกำหนดเดิม คณะ พ.ท.ท. จะลงเรือมังกร ชมการแสดงดนตรีที่กลางแม่น้ำหอม แต่คณะมีคนจำนวนมาก อาจเกิดความไม่สะดวก จึงนำการแสดงดนตรีของราชสำนักขึ้นมาแสดงให้สมาชิกชมบนบกแทน และมีการแสดงการแต่งกายประจำชาติ เดินโชว์ Catwalk เพิ่มเติมให้ชม

● 1930 น. รับประทานอาหารเย็น ชมการแสดง การแสดงดนตรี ราชสำนัก ประกอบด้วยนักดนตรีเครื่องสี ได้แก่ ซอ เครื่องดีด ได้แก่ พิณ 8 สาย

Festival Tourism Service Center

พินสายเดี่ยว และนักร้องสุภาพสตรีในชุดประจำชาติ ร้องเพลงประกอบ มีเครื่องให้จังหวะ เป็นไม้ด้ายกรับ และถ้วยน้ำชา 2 ถ้วยซ้อนกัน เคาะเป็นเสียงกังวาน

นักร้องทั้ง 4 ส่วนผู้จัดการนันทางขา

ไพเราะดี โดยเฉพาะพิณสายเดี่ยว มีสายเส้นเดียว มีคันโยก โยกด้วยมือซ้ายให้สาย
ตึงมากน้อย เพื่อให้เสียงเวลาดีด เกิดเสียงสูงต่ำต่างกัน เพราะฉะนั้นมือซ้ายที่ตึง
คันโยกให้ตึงมากน้อยต้องแม่นยำมากๆ ครับ

พิณแปดสาย

พิณ Dan Nguyet และ Dan Bau

เครื่องดนตรีประจำชาติเวียดนาม Vietnamese Traditional Music Instruments

เครื่องดนตรีประจำชาติของเวียดนาม มีลักษณะที่ดูผิวเผินแล้วคล้ายกับของชาติเอเชียทั่วไป แต่ที่แนบแน่นคล้ายคลึงมากก็คือจีน อาจจะเป็นว่าวัฒนธรรมที่เชื่อมโยงกันมาแต่โบราณกาล

1. เครื่องดีด

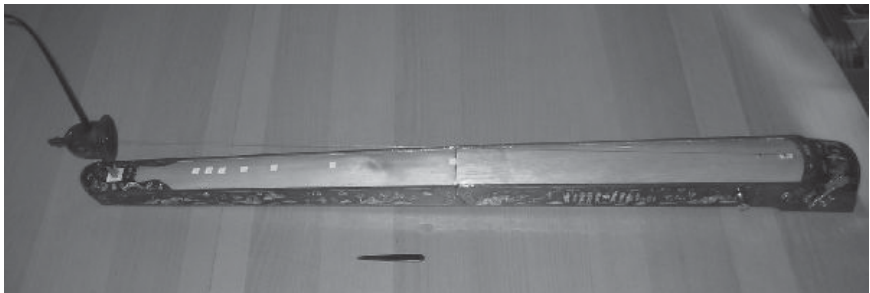
1.1 พิณ Dan Tranh หรือ Dan Thap Luc หรือ Sixteen stringed Zither มีลักษณะคล้ายกับลำไม้ไผ่ขนาดโตผาครึ่ง ยาว 110 ซม. (38 นิ้ว) เป็นเสมือนกล่องเสียงของเครื่องดนตรี ปลายหนึ่งจะเรียวเล็กลง (ด้านกว้าง 8 นิ้ว อีกปลายหนึ่งที่เล็กลง จะกว้างเพียง 6 นิ้ว) ด้านข้างจะประกบด้วยไม้เนื้อแข็ง ประดับประดาด้วยลวดลายไม้ หรือประดับมุก เคลือบแลคเกอร์เงางาม เวลาเล่นจะวางตามแนวราบ คล้ายฮาร์พ ตรงส่วนหัวจะมีดุมสำหรับขึงสายจำนวน 16 สาย พาดไปบนบริดจ์ เป็นเครื่องดนตรีที่ถือกำเนิดจากพระราชวังหลวงเมืองเว้แต่โบราณ แต่ก่อนเป็นเครื่องดนตรีที่เล่นเดี่ยว แต่มาภายหลังก็เล่นร่วมกับเครื่องดนตรีชนิดอื่น จึงนับเป็นเครื่องดนตรีในราชสำนักอย่างแท้จริง ผู้เล่นจะเป็นสุภาพสตรีที่แต่งกายชุดอ่าวหย่าย Ao Dai โดยการใช้มือซ้ายกดควบคุมเสียงสูงต่ำ แล้วดีดด้วยมือขวา (เปรียบเทียบกับเครื่องดนตรีจีน กู่เจิ้ง หรือเจิ้ง Tcheng)

Dan Tranh

1.2 พิณสายเดี่ยว Dan Bau (Đàn bầu) คือ Vietnamese Monochord เท้าที่มีการบันทึกว่ามีเครื่องดนตรีชนิดนี้ตั้งแต่ พ.ศ.2313 แต่ศาสตราจารย์ Trang Van Khe เชื่อว่ามีมาก่อนหน้านี้นับพันปี ตำนานเล่าถึงกำเนิดพิณสายเดี่ยวที่เทพเจ้า

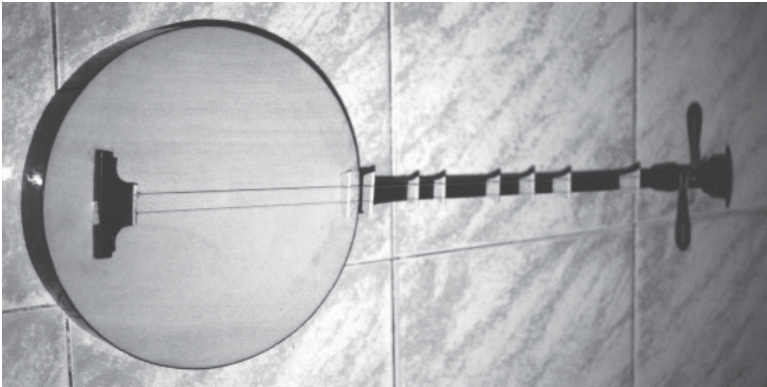
มอบให้แก่มนุษย์ ว่าครั้งหนึ่งนานมาแล้ว นักรบชื่อ Trung Vien จะต้องออกไปรบกับศัตรู จึงเสี่ยงภรรยาว่าถ้าศัตรูบุกเข้ามาให้พามารดาหลบหนีไปต่างหมู่บ้าน และวันหนึ่งศัตรูรุกรมมาถึงหมู่บ้าน ภรรยาจึงพามารดาหลบหนีเดินเท้าไปในป่า ผ่านไปในหมู่บ้านแห่งหนึ่งที่กำลังเซ่นบวงสรวงสิ่งศักดิ์สิทธิ์อยู่จะต้องเอาลูกตาเป็นเครื่องสังเวย จึงจับตัวแม่ลูกคู่นี้มาจะควักลูกตาคนละข้าง แต่ภรรยาขอเสียสละลูกตาทั้งสองข้างแทน จะได้ไม่ต้องควักลูกตามารดา ทำให้เธอตาบอดทั้งสองข้าง พามารดาเดินทางหลบหนีต่อไป อดอยากมาก เธอก็เสียสละเนื้อตัวเองทำเป็นอาหารให้มารดากิน ประทังชีวิต เทพเจ้าเห็นถึงความกตัญญูทเวทียของเธอก็ประทานพิณสายเดี่ยวให้เธอใช้เป็นเครื่องดนตรีหาเลี้ยงชีพ นับแต่นั้นมาหญิงตาบอดและหญิงชรา ก็แสดงดนตรีพิณสายเดี่ยวตามตลาดชุมชนหาเลี้ยงชีพ ฝ่ายนักรบสามีเสร็จสิ้นสงครามกลับมามบ้านไม่พบใคร ก็ออกเสาะหา ได้ทราบว่ามีหญิงตาบอด และหญิงชรา เล่นดนตรีหาเลี้ยงชีพที่หมู่บ้านโน้น ก็ออกติดตาม จนในที่สุดก็พบว่า หญิงตาบอดคือภรรยาตน และหญิงชราคือมารดา นับแต่นั้นมาพิณสายเดี่ยวเป็นเครื่องดนตรีที่ประทานจากเทพเจ้า เป็นเครื่องหมายของความกตัญญูทเวทีย (บันทึก Shino Midori นักเรียนดนตรี Dan Bau ชาวญี่ปุ่น)

ส่วนประกอบของพิณสายเดี่ยวโบราณ มี 4 ส่วน คือ ลำไม้ไผ่, ท่อนไม้, กะลามะพร้าวแบ่งครึ่ง, สายไหม โดยผูกสายไหมไปบนลำไม้ไผ่ ปลายหนึ่งผูกกับท่อนไม้ โดยมีกะลามะพร้าววางรองให้เกิดเสียง ปัจจุบันนี้มีการพัฒนาใช้ไม้แทนลำไม้ไผ่ แบ่งช่องเป็น 7 ช่อง เวลาเล่น เครื่องดนตรีมีความยาว 110 ซม. ปลายข้างกว้าง กว้าง 12 ซม. หนา 10 ซม. ปลายด้านแคบ กว้าง 7 ซม.หนา 8 ซม. สาย

เป็นสายโลหะ ขนาด 0.30–0.40 มม. มือซ้ายควบคุมแท่งไม้ให้สายตึงมากน้อย มือขวาตีคอร์ดบนช่องเพื่อให้เกิดเสียงตามโน้ต

1.3 กีตาร์ 2 สาย Dan Nguyet หรือ Dan Kim (ชื่อทางภาคใต้) หรือ Two Strings Guitar เป็นเครื่องดีดอีกชนิดหนึ่งที่มีสาย 2 สาย กล้องเสียงรูปทรงกลม คล้ายพระจันทร์ จึงเป็นที่มาของชื่อว่า Nguyet สายแต่เดิมใช้เส้นไหม แต่ปัจจุบันใช้สายไนลอนแทน

เครื่องดนตรีชนิดนี้พบเห็นมาราว 1000 ปี เป็นเครื่องดนตรีพื้นบ้าน มีเสียงค่อนข้างดัง จึงสามารถเล่นได้คนเดียวได้ หรือเล่นร่วมกับเครื่องดนตรีอื่นได้ ผู้เล่นมักจะเป็นชาย

2. เครื่องสี

Dan Nhi หรือ Dan Co (ชื่อเรียกทางภาคใต้) หรือ Two String Fiddle เป็นเครื่องดนตรีพื้นบ้านของเวียดนามที่แพร่หลาย ลักษณะคล้ายซอบ้านเรา มีสาย 2 สาย ใช้คันสีเพื่อให้เกิดเสียง มือซ้ายกดควบคุมความสูงต่ำ

เครื่องแต่งกายประจำชาติเวียดนาม Vietnamese Clothing

ราว 200 ปีก่อน ชาวเวียดนามพื้นบ้านทางภาคเหนือจะแต่งกายด้วยชุด Áo tứ thân พร้อมด้วยหมวกปีกใหญ่ (Non Quai Thao) เสื้อผ้าชุดนี้ประกอบด้วยผ้า 4 ชิ้น ได้แก่ เสื้อคลุมยาวทูนิด ใช้ผ้าสี่ชิ้นด้านหลัง 2 ชิ้นเย็บติดกัน ด้านหน้า 2 ชิ้น

ไม่เย็บติดกัน แต่เปิดยาวแบบเสื้อทั่วไป ความยาวเสื้อเกือบถึงตาตุ่ม ผ้าขึ้นหน้ากับ
 ขึ้นหลังเย็บติดกันจนถึงเอว ด้านล่างจากเอวลงไปจะแหวก, ภายใต้อีเสื้อคลุมสวม
 กระโปรงยาวถึงข้อเท้า สวมเสื้อชั้นในที่เรียกว่า Yếm รูปลักษณะเป็นผ้าขึ้นเดียว
 สีเหลี่ยม รูปร่างคล้ายเพชร (Diamond shaped) มีสายผูกที่ด้านหลังคอ ข้างล่างคล้อง
 ไปผูกข้างหลัง (หากท่านเป็นแฟนหนังบูลิ้ม ชุดชั้นในที่สุภาพสตรีในหนังสวม เป็น
 แบบนั้นเลยละ) สุดท้ายก็คือ ผ้าไหมพันรอบเอว และอีกร้อยปีต่อมาการแต่งกาย
 เปลี่ยนไปเป็นชุดที่ประกอบจากผ้า 5 ชิ้น จึงเรียกว่า Áo ngũ thân ก็คือ ผ้า 2 ชิ้น
 ด้านหลังเย็บติดกันเหมือนเดิม แต่ผ้า 2 ชิ้นข้างหน้า เย็บต่อกับผ้าชั้นที่ 5 เป็นผ้า
 ชิ้นเล็กทำหน้าที่ซ้อนได้เข้าไปเป็น Baby flap (ป้องกันการเปื้อนนั่นเอง) ส่วนภายใต้อี
 เสื้อคลุมยังเหมือนเดิม

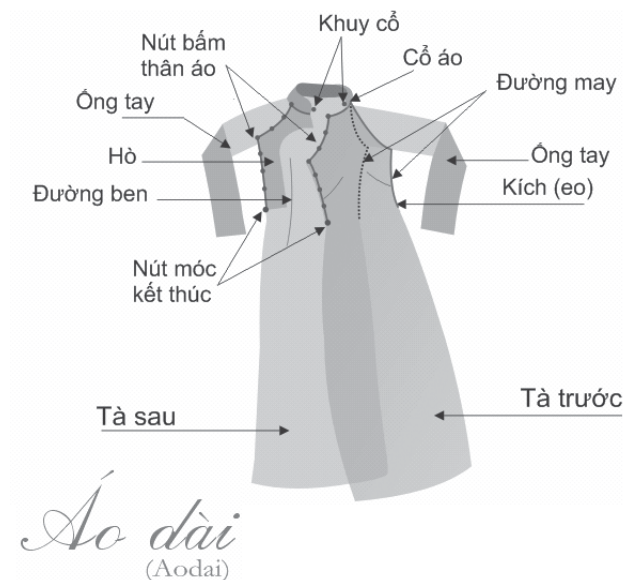
Áo tứ thân

Áo ngũ thân

Áo bà ba หรือ Silk Pajamas เป็นชุดที่ชาวเวียดนามทางใต้นิยมสวมกัน
 เป็นชุดใหม่ ประกอบด้วย กางเกง และเสื้อคลุมยาวผ่าข้าง มีกระเป๋าสองใบที่
 ชายเสื้อด้านหน้า

Áo dài อ่าวหญ่าย (ออกเสียง OW-YAI ทางภาคใต้ ถ้าภาคเหนือจะออกเสียงเป็น OW-ZAI) เป็นชุดการแต่งกายปัจจุบัน ประกอบด้วยเสื้อคลุมยาวแขนยาว คอสูงปิดลำคอ ชายเสื้อคลุมแขวกข้างสูงถึงเอว ภายในสวมกางเกงผ้าคอตตอน หรือผ้าไหม ขาวาว มักใช้สีเดียวกับสีเสื้อ แต่อาจจะใช้ต่างสีได้ เช่น สีขาว สีดำ ชุดนักเรียนจะเป็นสีขาวทั้งชุดเป็นเครื่องแบบทางการ สวมหมวกสานที่เรียกว่า **Nón lá** (leaf hat)

รูปแบบของเสื้อคลุมอ่าวหญ่าย

การรับประทานอาหารนั่งโต๊ะละ 8 หรือ 9 ที่ ผู้ควบคุมรถจะแจ้งอีกครั้ง แบ่งโต๊ะตามสีประจำรถเช่นเคย เมื่อรับประทานอาหารอิ่มดีแล้ว ชมการแสดงไปแล้ว รู้สึกเมื่อยขา นอกห้องแสดงมีลานระเบียงชมแม่น้ำหอมยามค่ำคืน มีเรือมังกร จอดกลางแม่น้ำ ชมสะพานเปลี่ยนสี (สะพานประดับไฟสีต่างๆ)

การแต่งกายประจำชาติเวียดนามในปัจจุบัน Áo dài

ทำเทียบเรือมังกร ข้างโรงแรมที่พัก

- 2130 น. พอสมควรแก่เวลาเดินทางกลับโรงแรม พักผ่อน
สำหรับวันพรุ่งนี้จะนัดหมายเวลากันตามสูตร 5-6-7 ครับ

☆☆☆☆☆

เว้ - สะหวันนะเบต - มุกดาหาร

วันเสาร์ที่ 24 ตุลาคม พ.ศ. 2552

วันนี้เป็นวันที่มีการเดินทางยาวที่สุดของทริปนี้ ขอให้สมาชิกวางแผนการเดินทางให้ดี ถ้าอ่อนเพลีย มีเวลาพักผ่อนก็ให้พักผ่อนได้ตามอัธยาศัย กระเป๋าดินทางวางไว้หน้าห้องเช่นเดิม (ถ้าจะอาบน้ำที่มุกดาหาร ให้เตรียมอุปกรณ์ไว้กับกระเป๋าทิ้งติดตัวด้วย)

- 0600 น. รับประทานอาหารเช้าที่ห้องอาหารของโรงแรม เช็คเอาท์จากโรงแรมพร้อมชำระค่าบริการที่ใช้จ่ายไปเป็นการส่วนตัว ตรวจสอบกระเป๋าทิ้งติดตัว ของมีค่า กล้องถ่ายรูปให้ครบถ้วนก่อนขึ้นรถคันเดิม (กระเป๋าทิ้งไว้ที่วางหน้าห้อง พนักงานจะรวบรวมไปใส่ไว้ที่รถตู้ขนส่งสัมภาระ)

- 0700 น. ขบวนรถออกเดินทางจากเมืองเว้ ตามทางหลวงเวียดนามสาย 1A ระยะทาง 55 กม. ถึงทางแยกตัดกับทางหลวงเวียดนามสาย 9 ขบวนรถเลี้ยวซ้ายเข้าสู่ทางหลวงสาย 9 ออกเดินทางต่อไประยะทางอีก 80 กม. จะถึงด่านตรวจคนเข้าเมืองลาวบาว (ระยะทางระหว่างนี้จะผ่านเมืองดงฮา, คัมโล, ดากร้อง, เคซอนห์)

- 1000 น. ผ่านพิธีการตรวจคนออกเมืองที่ด่านลาวบาว สมาชิกทุกท่านได้รับอนุญาตให้จับจ่ายใช้สอยลดความเครียดได้ที่ ร้านค้าปลอดภาษี (ร้านใหญ่) ชื่อ Shopping VN Duty free (Cong Ty Thien Nien Ky Millennium Duty Free/Hyper Mart)

ร้านสรรพสินค้าลาวบาวอินดีตอนรับ

ประตูด้านหน้าร้านค้าปลอดภาษี ด่านลาวบาว ประเทศเวียดนาม

สินค้าที่ร้านปลอดภาษีด่านลาวบาว เวียดนาม จะบอกราคาเป็นเงิน

เวียดนามต้อง ห้างมีขนาดใหญ่มาก ก่อนเข้าห้างจะต้องฝากกระเป๋าถือทุกชนิด ตรงทางเข้า เมื่อซื้อสินค้าและชำระเงินที่เคาน์เตอร์เรียบร้อยแล้ว พนักงานจะเสียบใบเสร็จรับเงินไว้ข้างในถุงใส่บรรจุสินค้า เขามักจะไม่ให้แกะออก ท่านต้องถือถุงที่มีใบเสร็จรับเงินอยู่ข้างใน เดินเลยไปถึงจุดตรวจเช็คของ พนักงานตรวจของตรงกับใบเสร็จแล้วจึงจะใส่ถุงหิ้วให้ท่านเดินออกมาทางประตูทางออกเท่านั้น (อย่าลืมเก็บใบเสร็จรับเงินไว้ด้วย) ท่านจะต้องเดินอ้อมมาข้างหน้าเพื่อรับกระเป๋าถือที่ฝากเอาไว้

มีสินค้าประเภทของกินซื้อโคแลต ราคาเยี่ยมเยา มีแถมด้วย แต่มีอายุของการ Expired สั้นมาก ก่อนซื้อตรวจดูว่าจะกินหมดทันหรือไม่

เมื่อจ่ายเงินต้องหมดกระเป๋าแล้วก็หอบถุงสินค้าเดินอ้อมด้านมายังฝั่งลาวได้เลย ระหว่างที่เราซื้อปิ้งเพลินั่น ผู้นำทัวร์จะไปดำเนินการออกเมือง เวียดนาม และเข้าเมืองลาว ให้เราตรวจสอบข่าวของให้เรียบร้อยก่อนเดินเข้าสู่ด่านลาว (การเดินเข้าเดินออกด่านเวียดนาม ลืมโน่นลืมนี่ จะซื้อเพิ่มอีก สิ่งเหล่านี้ขอแนะนำว่า อย่าทำ อาจมีปัญหาครับ)

● 1200 น. รับประทานอาหารที่ ร้านอาหาร Nha Hang เมืองแดนสะหวัน สปป.ลาว เมนูอาหารพื้นเมือง

ตรงกันข้ามกับร้านอาหาร จะมีร้านค้าปลอดภาษีทางฝั่งลาว คือ ร้านดาวเรือง (ดาวเหือง) เป็นร้านที่ขนาดย่อมลงมาสักเล็กน้อย แต่มีสินค้ามากมาย ไม่ว่าจะเป็นเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ น้ำหอม ฯลฯ ที่นี้ติดป้ายราคาเป็นเงินเหรียญ

อเมริกัน (ยูเอสดอลลาร์) สินค้านำเข้า และราคาสมเหตุผล อีกอย่างหนึ่งที่ร้านอาหารนี้ตีคุณภาพว่าเป็นของแท้

คราวนี้คงจะใจสมาชิก พ.ท.ท. ที่ได้ซื้อบ้านค้าปลอดภาษีสองร้านในเวลาเดียวกัน

- 1300 น. ขบวนรถบัส พ.ท.ท. ออกเดินทางตามทางหลวง สปป.ลาว หมายเลข 9E ออกจากด่านตรวจคนเข้าเมือง ระยะทาง 80 กม. ถึงเมืองพิน
- 1430 น. แวะพักเพื่อทำกิจกรรมส่วนตัว ที่ปั้มน้ำมันเมืองพิน
- 1515 น. ออกเดินทางต่อจากเมืองพิน ผ่านเมืองเซโน ไปตามทางหลวงหมายเลข 9W ไปถึงสะพานนะเขต ด่านตรวจคนออกเมือง ระยะทาง 155 กม.
- 1800 น. ถึงร้านค้าปลอดภาษีดาวเรือง สะพานนะเขต ซื้อปิ้งอีกต้มยำ หากยังไม่เหนื่อย และกระเป๋ายังไม่ล้น แต่มีเวลาไม่มากนักครับ
- 1830 น. ผ่านพิธีการออกเมืองของลาว และพิธีการเข้าเมืองไทยที่ด่านมุกดาหาร ขบวนรถบัสเดินทางเข้าสู่โรงแรมมุกดาหารแกรนด์ไฮเทล อ.เมืองมุกดาหาร
- 1900 น. ทางโรงแรมจัดห้องจำนวน 50 ห้อง (รถบัสคันละ 5 ห้อง) สำหรับให้สมาชิกอาบน้ำ ล้างหน้า แบ่งๆ กันใช้เป็นกลุ่มนะครับ
- 2000 น. ลงมารับประทานอาหารเย็น ณ ห้องอาหารภูไท ชั้นล่าง

ของโรงแรม อาจมีสินค้า OTOP ของไทย หรือประเภทอาหารเวียดนาม มาวางขาย
สำหรับเป็นของฝากด้วย

● 2100 น. เปลี่ยนรถบั๊ตเป็นรถบั๊ตสองชั้นของไทย สมาชิกขึ้นรถตาม
สี่เดิม หมายเลขเดิม ที่นั่งเดิมที่กำหนดตอนขามา ออกเดินทางกลับกรุงเทพฯ
ตามเส้นทางเดิม มุกดาหาร - อ.คำชะอี (2042) - อ.กุฉินารายณ์ (2046) -
อ.โพนทอง (2044) - ร้อยเอ็ด - มหาสารคาม - บรบือ - บ้านไผ่ - เมืองพล -
นครราชสีมา

มุกดาหาร - กรุงเทพฯ

วันอาทิตย์ที่ 25 ตุลาคม พ.ศ. 2552

- 0100 น. แวะพัก บั้ม ปตท.ถนนเลียบเมือง นครราชสีมา เพื่อทำกิจธุระส่วนตัว
- 0145 น. ออกเดินทางต่อ นครราชสีมา - สระบุรี - กรุงเทพฯ
- 0500 น. เดินทางถึง วพม. โดยสวัสดิภาพ สดชื่น ประทับใจ

“ขอให้โชคดี มีสุข พบกันใหม่ในการสัมมนาการศึกษาเคลื่อนที่ ปีหน้า”

☆☆☆☆☆

อาณาจักรจามปา

(อาณาจักรจามปา, จัมปา, Cham Kingdom, Champa Kingdom)

เป็นอาณาจักรโบราณ ตั้งแต่พุทธศตวรรษที่ 7 ก่อนที่จะมีประเทศไทย ด้วยซ้ำ อยู่ทางตอนใต้ของประเทศจีน เป็นพื้นที่ชายฝั่งทะเล ยาวตั้งแต่ทะเลตังเกี๋ย ลงมา ในสมัยนั้นยังเป็นถิ่นทุรกันดาร จีนจึงยังไม่สามารถครอบครองพื้นที่แถบนี้ได้ ชนชาติจาม ก็เป็นชาวทะเลดั้งเดิม สืบเชื้อสายมาจากชาวมลายูโพลินีเซียน (Malayo Polynesian) ซึ่งมีความชำนาญการเดินเรืออย่างยิ่ง มาอยู่อาศัยรวมกัน จนเป็นหมู่บ้าน เป็นชุมชนเมืองในที่สุด

พ.ศ.989 จีนยกกองทัพ มารบกับชาวจาม อาณาจักรจามปา ช่วงนี้เองที่เกิดการบันทึกเป็นเอกสารหลงเหลือ ให้ศึกษาในปัจจุบัน ว่าโลกใบนี้มีอาณาจักรจามปาด้วยนะครับ

บันทึกแรกที่กล่าวถึงชนชาติจามทำให้โลกรู้จักอาณาจักรจามปาที่สาบสูญไปแล้ว เป็นบันทึกของจีน (พุทธศตวรรษที่ 10) ชาวจีนชื่อ มา

เส้นทางการติดต่อทางเรือของชุมชนโบราณ

ตวนหลิน (Ma Tuan-lin) เขียนบันทึกอธิบายชนชาติหลินยี (Lin Yi) หรือชาวจามว่า “ชาวบ้านสร้างบ้านด้วยอิฐแล้วฉาบด้วยปูน หญิงและชายมีผ้าฝ้ายผืนเดียวห่อหุ้มร่างกาย และชอบเจาะหู และห้อยห่วงเล็ก ผู้ดีใส่รองเท้าหนัง พวกไพร่เดินเท้าเปล่า พระราชาทรงพระมาลาทรงสูง ทรงช้าง และล้อมรอบด้วยบริวารถือธงและกลดกัน”

ส่วนหลักฐานที่เป็นจารึกสมัยกลางพุทธศตวรรษที่ 12 เพิ่งจะมีคำว่า จัมปา ปรากฏในจารึก (อาจารย์สุภัทรดิศ ดิศกุล 2535 ท่านใช้คำว่า “**จัมปา**”) และจารึกภาษาสันสกฤตที่มีอายุสมัยพุทธศตวรรษที่ 8-9 กล่าวถึง ราชวงศ์แห่งศรีमार ซึ่งอาจารย์สันนิษฐานว่า บ้านเมืองจัมปาน่าจะเข้าไปเกี่ยวข้องกับชาวอินเดีย

เกี่ยวกับอารยธรรมอินเดีย ศาสนาพราหมณ์ เมื่อเกิดขึ้นชาวจัมปาต้องรบพุ่งกับจีน บ้าง เขมรโบราณบ้าง และเวียดนาม ต้องถอยร่นลงได้ไปเรื่อยๆ จนในที่สุดก็ถูกครอบครองจนสิ้น

บริเวณที่เคยเป็นอาณาจักรจามปา ในปัจจุบันก็เป็นส่วนของภาคกลาง และภาคใต้ของประเทศเวียดนาม คือ กวางนัม (ปัจจุบันคือ ดานัง) ถัวเถียน (ชื่อใหม่คือ เว้) ฟางรัง และเมืองนาตรังหรือญาตรัง (ญาจาง ถ้าวอกเสียงแบบเวียดนามเหนือ เช่นเดียวกับเมืองกวางตรี คนทางเหนือจะเรียกว่า กวางจิ)

เมืองสำคัญของอาณาจักรจามปาได้แก่

- อินทรปุระ (Indrapura) คือ เมืองแห่งพระอินทร์ เป็นเมืองหลวงแห่งแรกของอาณาจักรตั้งแต่ พ.ศ.1418 ถึง พ.ศ.1521 ตั้งอยู่ใกล้ๆ กับ หมู่บ้าน Dong Duong ซึ่งไม่ไกลไปจากเมืองดานัง Danang ในปัจจุบันเท่าใดนัก และในเขตเมืองดานัง ยังมีเมืองโบราณของจามอีกเมืองหนึ่งชื่อว่า **“สิงหปุระ”** (นครแห่งสิงห์โต) ซึ่งมีซากวัด ปราสาทหลงเหลือให้เห็นในบริเวณหมู่บ้านตราเกียว Tra Kieu, หมู่บ้านเมซอน* My Son ของเมืองฮอยอัน Hoi An

(* ในตำราภาษาไทยจะเรียกว่า **“เมซอน”** แต่หากดูตามอักขระแล้วในภาษาเวียดนาม ต้องออกเสียงว่า **“มายเซิน”**)

- อมราวตี (Amaravati) ตั้งอยู่บริเวณจังหวัดกวางนัม Quang Nam
- วิชัย หรือวิชัยยา (Vijaya) นับเป็นศูนย์กลางทางการปกครองและวัฒนธรรมของอาณาจักรจามปาตั้งแต่ พ.ศ.1521 ถึง พ.ศ.2028 ถือว่าเป็นเมืองหลวงใหม่หลังจากอินทรปุระถูกชาวเวียดนามยึดครอง อาณาจักรจามปาก็ถอยร่นลงได้มาตามลำดับ ที่ตั้งของเมืองวิชัยทราบจากแหล่งโบราณคดีพบที่ Cha Ban และที่เมืองกีโนน Qui Nhon เมืองวิชัยที่มีอาณาเขตปกครองกว้างมาก ปกครองเมืองกวางนัม Quang Nam เมืองบิญดิญ Binh Dinh และเมือง Phu Yen

- คันธาระ หรือกัณฐาระ (Kanthara) ตั้งอยู่ตรงบริเวณเมืองนาตรัง Nha Trang มีศูนย์กลางของศาสนาอยู่ที่วัดโพนาคา Po Nagar และยังเห็นอาคารโบราณอยู่หลายหลัง (หมายเหตุ ในเอกสารภาษาอังกฤษบางฉบับ เขียนชื่อเมืองนี้ว่า KAUTHARA ผมไม่มั่นใจว่าเป็นการสะกดผิด หรือถูกต้องแล้ว ผู้รู้ช่วยบอกด้วย)

+

● ปันฑูรังคะ (Panduranga) ตั้งอยู่ตรงบริเวณเมืองฟางรัง Phan Rang ใน จังหวัด Ninh Thuan (ปัจจุบันอยู่ใต้ลงมาจากอ่าวคามรานห์เล็กน้อย) ปันฑูรังคะ ถือว่าเป็นเมืองหลวง (พ.ศ.2028 ถึง พ.ศ.2375) ที่พำนักสุดท้ายของอาณาจักร จามปา ก่อนถูกยึดครองโดยชาวเวียด และสูญสลายไปในที่สุด

● ไพรนคร (Prey Nakor แต่เดิมเป็นดินแดนของ Cochinchina ที่ชาวจาม ลี้ภัยสงครามหนีไปอยู่ และกัมพูชาก็อ้างสิทธิ์เหนือดินแดน เรียกดินแดนนี้ว่า “**เขมรกรอม**” หรือ “**กัมพูชากรอม**” แต่อันันมเข้าครอบครองเป็นของประเทศใหม่ คือ เวียดนาม และปัจจุบันคือที่ตั้งเมือง Saigon ไชงอน หรือโฮจิมินห์ซิตี้)

(หมายเหตุ บางผู้เชี่ยวชาญมีความเชื่อว่า ราวพุทธศตวรรษที่ 15 อาณาจักร จามปา พบกับการศึกสงคราม จนรวมกันไม่ติด แยกออกเป็นก๊ก เป็นเหล่า เป็น อาณาจักรเล็กๆ มากมาย ดังนั้นบางตำราเรียกเมืองข้างต้น เป็นอาณาจักรแต่ละ อาณาจักรเลย เช่น อาณาจักรอมราวตี ทำให้มีบันทึกไว้ว่า Amaravati kingdom เป็นต้น)

การปกครอง ปกครองโดยระบบกษัตริย์ Monarchy

การดำรงชีพ จามทำการค้าเครื่องเทศ ผ้าไหม ระหว่างจีน อินเดีย หมู่เกาะอินโดนีเซีย และอาณาจักร Abbassid จากกรุงแบกแดด สินค้าที่ส่งออกมี งามช้าง และพืชสมุนไพร เช่นว่านหางจระเข้ (มีบันทึกไว้ว่า คนจามทำมาหาเลี้ยงชีพ เป็นโจรสลัดปล้นเรือด้วย เท็จจริงประการใด อย่าเพิ่งเชื่อผมนะครับ ผมก็อ่านแล้ว คัดลอกมาให้ท่านอ่านต่อเท่านั้น ไม่มีเจตนาอื่นใด หากจะคิดแบบชาวพุทธว่า ธรรมดาศาติไหนประเทศไหน ก็มีโจรขโมยทั้งนั้นแหละ ตถตา)

ศาสนา ชาวจาม นับถือศาสนาดั้งเดิมคือ พราหมณ์-ฮินดู (ฮินดู ไศว นิกาย) เห็นได้จากศาสนสถาน และรูปเคารพ พระอิศวร พระศิวะ ศิวลึงค์ พบเห็น ได้ที่เมซอน My Son ในเมืองฮอยอัน สถูปฮินดู เรียกว่า สถูปพระกาฬที่เมืองตัมบา สถาปัตยกรรมในช่วงเวลานี้เรียกว่า สถาปัตยกรรมเมซอน

หลักฐานจากภาพจารึกที่เมซอน พ.ศ.1200 กล่าวถึงกษัตริย์ Prakasadharma ขึ้นครองราชย์ทรงพระนามว่า จิกรานวรมันที่ 1 Vikrantavarman I มีเชื้อสายเป็น เจ้าเขมรด้วย แสดงให้เห็นสายสัมพันธ์ทางสายเลือดระหว่าง จามกับเขมร ที่นับถือ

ศาสนาฮินดูเหมือนกัน

พ.ศ.1418 พระเจ้าอินทรวรมันที่ 2 Indravarman II ครองกรุงอินทระ เป็นกษัตริย์จามพระองค์แรกที่นับถือพุทธศาสนา มหายาน Mahayana Buddhism พระองค์สร้างพระวิหารทางพระพุทธศาสนา ถวายแด่พระโพธิสัตว์ Bodhisattva Lokesvara แต่โชคร้ายที่พระวิหารถูกทำลายในสมัยสงครามเวียดนาม ที่หลงเหลือบ้างก็เป็นรูปภาพ ภาพเขียน และบางชิ้นส่วนที่ยังคงเก็บรักษาในพิพิธภัณฑ์แห่งชาติเวียดนาม ศิลปะยุคนี้เรียกกันว่า ศิลปะแบบ Dong Duong ที่เห็นหลงเหลือก็เป็น รูปสลักทวารบาล Dvarapalas or Temple guardians ศาสนาพุทธคงอยู่กับจามจนกระทั่ง พ.ศ.1468 ก็เสื่อมถอยลง หันกลับไปนับถือศาสนาฮินดู ใค้วนิภัยกันอีกครั้งหนึ่ง

พ.ศ.2014 เป็นต้นมา ศาสนาอิสลามเริ่มเข้ามาสู่อาณาจักรจามปา จนราว พ.ศ.2100 กษัตริย์จามและพระราชวงศ์นับถือศาสนาอิสลามกันหมด ทราบจากบันทึกของชาวว่า เจ้าหญิงดาราวัตตี สนับสนุนให้พระสวามี เคอร์ตาวิจยา Kertawijaya เจ้าผู้ครองนคร Majapahit ลำดับที่ 7 เปลี่ยนไปนับถือศาสนาอิสลาม เช่นเดียวกับ ปรมศวรา Parameshwara เจ้าครองนครมะละกา มีหลักฐานจากหลุมพระศพเจ้าหญิงจาม แบบอิสลาม (Islamic tomb of Putri Champa, Princess of Champa) อยู่ที่ Trowulan ซึ่งเป็นที่ตั้งนครหลวง Majapahit

ชาวจามไพร่ฟ้าข้าแผ่นดินทั้งหลายก็เปลี่ยนไปนับถือศาสนาอิสลาม มีเพียงส่วนน้อยที่ยังคงเป็นพุทธ กับฮินดู จึงเป็นการนับถือศาสนา

ทวารบาลศิลปะ Dong Duong

เศียรพระศิวะ มีตรีเนตร ศิลปะจาม แสดงอยู่ในพิพิธภัณฑ์ศิลปะ นครซานฟรานซิสโก

ที่หลากหลายและขึ้นกับสภาพแวดล้อมของบ้านเมือง ที่ตกอยู่ในสภาพของสงครามตลอดระยะเวลาพันปีเศษ (ดูจากตาราง Time Line ที่คัดลอกจากเอกสารของ ม.เคมบริดจ์ อาณาจักรจามปา คงมีช่วงเวลาที่สงบน้อยมากครับ)

ทวารบาลพบที่เมือง Dong Duong

ภาษา ใช้ภาษาสันสกฤต (Sanskrit) สังเกตจากชื่อเมืองสิครับ เรียกว่า คนไทยคุ้นกันเดียวกับภาษาสันสกฤต เป็นภาษาของคนชั้นสูง ภาษานี้มาพร้อมกับศาสนาฮินดูครับ (ภาษาสันสกฤต อยู่ในตระกูลภาษา-Family เรียกว่า Indo-Aryan อินโด-อารยัน) ชาวจามทั่วไปใช้ภาษาจาม เป็นภาษาพูดดั้งเดิมของชาวทะเลฟิลิปปินส์ เช่น ภาษามาลาโย หรือเช่นเดียวกับชาวตองกาน (เป็นภาษาจาม อยู่ในตระกูลภาษาชื่อ Malayo-Polynesian มาลาโย-โพลินีเซียน

Consonants

ก	ค	ด	จ	ข	ฆ	ช	ฌ	ญ	ฉ	ฌ	ญ	ฎ	ฏ
ka	kha	ga	gha	ngue	nga	cha	chha	ja	jha	nhue	nha	nhja	
ต	ท	ด	ด	น	ด	ด	ด	ด	ด	ด	ด	ด	ด
ta	tha	da	dha	nue	na	dda	pa	ppa	pha	ba	bha	mue	ma
บ	ป	ย	ร	ล	ว	ส	ซ	ย					
bba	ya	ra	la	va	ssa	sa	ya						

Vowels

อ	อิ	อุ	เอ	ไ	อ	อี	อี	อี	อี	อี	อี	อี	อี
a	i	u	e	ai	o	a	i	ii	ei	u	uu	oeu	oe
						ee	o	oo	ai	au	ue	uee	

Vowel diacritics

Numbers

๐	๑	๒	๓	๔	๕	๖	๗	๘	๙
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---

ภาพแสดงตัวอักษร พยัญชนะ สระ ตัวเลข ในภาษาจาม

ซึ่งอยู่ในกลุ่มใหญ่ของภาษาที่เรียกว่า Austronesian ออสโตรนีเซียน ครับ)

สำหรับภาษาเขียน ตัวอักษรจามเป็นแบบ abugida คือตัวอักษรที่เขียนเป็นส่วนๆ กล่าวคือ มีส่วนพยัญชนะ สระ วรรณยุกต์ (ฝรั่งอธิบายว่าเป็น alphasyllabary is a segmental writing system)

ชาวจาม ที่กระจัดกระจายอยู่ในที่ต่างๆ ของโลก และได้รับการรับรองชาติพันธุ์ ในขณะนี้ มีดังนี้

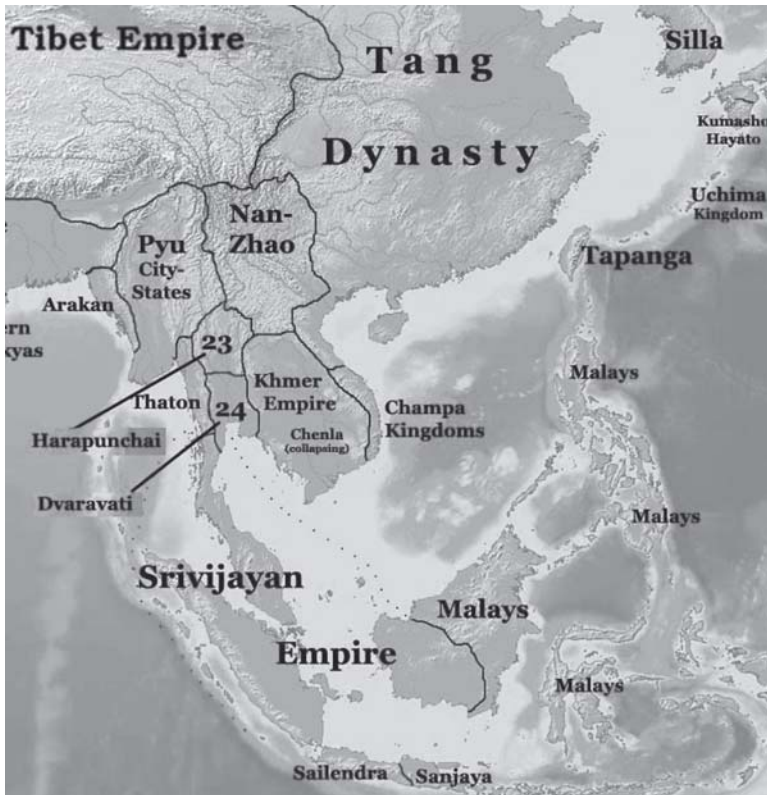
กัมพูชา	317,000 คน
เวียดนาม	127,000 คน
ลาว	15,000 คน
มาเลเซีย	10,000 คน
ไทย	4,000 คน
สหรัฐอเมริกา	3,000 คน
ฝรั่งเศส	1,000 คน

ชุมชนมุสลิมจามในไทย ปัจจุบันเช่น ชุมชนบ้านคว่ำ (ริมคลองแสนแสบ เขตปทุมวัน กรุงเทพฯ)

อาณาจักรข้างเคียงของอาณาจักรจามปา

1) อาณาจักรอันนัม (Annam) คำว่า อันนัม เป็นภาษาจีนที่มีความหมายว่า แคว้นทางใต้ (ของจีน ซึ่งอยู่ทางเหนือ) ประชากรประกอบด้วย ชาวเวียดนาม (Viet people) ซึ่งมีเชื้อสายมองโกล ชาวเวียดนามเป็นชนชาติโบราณมากชนชาติหนึ่ง ที่มีความเชื่อมโยงกับวัฒนธรรมดงเซิน ในยุคสำริด (Bronz Age) ราว 2500 ปีก่อนพุทธกาล ชาวเวียดนามที่อาศัยในที่ราบลุ่มปากแม่น้ำแดง The Red River Delta เรียกตัวเองว่า ลัค หรือลัคเวียดนาม (Lạc Việt or Lạc) ส่วนชาวเวียดนามที่อาศัยบนภูเขาและที่ราบสูงทางตอนเหนือติดกับจีน มณฑลกว๋างสี เรียกตัวเองว่า อาวเวียดนาม Âu Việt ต่อมาผู้นำของลาวเวียดนามคือ ธิดฟาน Thục Phán เข้ายึดครองลัคเวียดนาม รวมเป็นรัฐ

ภาพแสดงอาณาจักรในสมัยพุทธศตวรรษที่ 13

ปกครองเดียวกันเรียกว่า อวุลัด **Âu Lạc** แล้วสถาปนาตนเองขึ้นเป็นกษัตริย์ พระนาม พระเจ้าอโนช็องอึง **An Dương Vương** แห่งราชวงศ์ฮือค (พ.ศ.286-336) น่าจะนับตรงนี้เป็นจุดเริ่มต้นของอาณาจักรอันนัม

(หมายเหตุ นักประวัติศาสตร์เวียดนามบางท่านสืบย้อนกลับไปถึงยุคสำริด มีชนเผ่าเวียดนามโบราณ 15 ชนเผ่า มีผู้นำคนหนึ่งชื่อ ฮึงอึง (Hùng Vương) มีความคิดที่จะรวบรวม 15 ชนเผ่าเป็นแคว้นเป็นรัฐ จนสำเร็จตั้งชื่ออาณาจักรนี้ว่า วานลาง (Văn Lang) มีเมืองหลวงที่ หวิงฟู (Vinh Phú) กษัตริย์ฮึงอึงได้ครองอาณาจักรและรัชทายาทได้ปกครองต่อมา ถึง 88 พระองค์ เรียกว่า ราชวงศ์ฮ้องบ่าง (Hồng Bàng Dynasty) องค์สุดท้ายคือกษัตริย์ เหว้ ลาง (Huệ Lang) (พ.ศ.286)

ประวัติศาสตร์ในช่วงนี้ยาวนานถึง 2600 ปีไม่สามารถระบุได้ชัดเจน แต่จากหลักฐานโบราณคดีนั้นว่ามีความเจริญมากเช่น มีการทำนาปลูกข้าว การหลอมโลหะ เช่น กลองบรอนซ์ ที่เราเรียกว่า วัฒนธรรมดองเซิน (Đông Sơn Culture) มีการทำเครื่องมือโลหะบรอนซ์ จึงจะนับว่า อาณาจักรอันนัม สืบทอดมายาวไกลจริงๆ)

ขุนศึก Triệu Đà (chữ Nho : 趙陀 ; Chao Tuo ในภาษากวางตุ้ง ; Zhao Tuo ในภาษาจีน) เป็นขุนศึกใน Tần Quốc (Qin Dynasty ราชวงศ์ฉิน) สามารถรบชนะรัฐ Âu Lạc จัดตั้งพื้นที่ปกครองเรียกว่า Nam Việt (Nanyue) ขึ้นที่เมืองกวางตง กวาลี ยูนาน แถบมณฑลกวางตุ้งปัจจุบัน เป็นต้นราชวงศ์เจียว หรือเรียวย Triệu Dynasty (พ.ศ.336-432)

แต่อณาจักรอยู่ได้ไม่นานนัก เพียง 90 ปีเศษ (พ.ศ.432) ก็ถูกกองทัพฮั่น ล้มล้างไป เป็นการเข้ายึดครองของจีนเป็นครั้งที่ 1 (First Chinese Domination)

พ.ศ.583 สองวีรสตรีเวียดนามคือ Trung Sisters (ชื่อ Trưng Trắc และ น้องสาว Trưng Nhị) ลุกขึ้นมาต่อต้าน ขับไล่คนจีนออกไปจากอันนัม กู้เอกราช ได้เพียงสามปี กองทัพจีนฮั่นก็เข้ามากวาดล้างอีก เป็นการเข้ายึดครองของจีนเป็นครั้งที่ 2 (Second Chinese Domination)

พอถึง พ.ศ.791 วีรสตรี Triệu Âu (趙姬) ลุกขึ้นต่อสู้เพื่อปลดแอกอันนัม อีกครั้ง แต่กำลังทัพที่เข้มแข็งกว่าของจีนก็สามารถปราบปรามได้ ในเบื้องต้นอันนัม จึงยังอยู่ภายใต้การปกครองของจีน จวบจนกระทั่ง พ.ศ.1481 (ประวัติศาสตร์ในตอนต้นของอันนัมก็ยังขาดหลักฐานที่ชัดเจน เพราะบันทึกของทางจีนกับทางเวียดนามไม่ตรงกัน) ในช่วงพุทธศตวรรษที่ 11 (พ.ศ.1145-1161) ราชวงศ์สุ่ย ของจีน เข้าปกครองที่ราบสามเหลี่ยมปากแม่น้ำแดง (เมืองฮานอยในปัจจุบัน) พอถึงพุทธศตวรรษที่ 12-14 (พ.ศ.1161-1449) ราชวงศ์ถัง เข้ามาปกครองอันนัมต่อมา เป็นการยึดครองของจีนเป็นครั้งที่ 3 (Third Chinese Domination)

ในยุคกลางของอันนัม พ.ศ.1481 Ngô Quyền ผู้นำชาวเวียดนาม นำผู้คน ลุกขึ้นขับไล่ชาวฮั่นออกจากอันนัม ประกาศอิสรภาพไม่ขึ้นแก่จีน สถาปนาเป็น กษัตริย์ของอาณาจักร Đại Việt แต่ท่านปกครองแผ่นดินได้เพียง 5 ปี ก็สิ้นรัชกาล Dương Tam Kha ผู้เป็นน้องเขยขึ้นปกครองต่อ แต่ก็ไม่ราบรื่นเพราะมีขุนศึกของ

ชุมชนต่างๆ เมืองต่างๆ 12 คน แข็งข้อตั้งตัวเป็นอิสระ (The 12 Lords Rebellion)

พ.ศ.1510 **Đinh Bộ Lĩnh** ซึ่งอดีตเป็นทหารของขุนศึก **Trần Lâm** หนึ่งใน 12 ขุนศึกที่แข็งข้อตั้งตัวเป็นอิสระ สามารถเกลี้ยกล่อมให้กำลังทหารของขุนศึกทั้งหมดมารวมกันเป็นหนึ่งเดียวได้ นับเป็นอัจฉริยภาพพหุประสงค์ จนได้รับสถาปนาเป็นกษัตริย์ **Vạn Thắng Vương** ซึ่งหมายความว่า เป็นกษัตริย์แห่งชัยชนะหมื่นครั้ง เป็นปฐมกษัตริย์แห่งราชวงศ์ดินห์ **Đinh Dynasty** สถาปนาอันนัมเป็นรัฐชื่อ **Đại Cồ Việt** แต่กษัตริย์ **Đinh** ก็สำนึกว่ายังเป็นประเทศเล็กและอ่อนแอ ยังป้องกันตนเองได้ไม่ดีนัก ได้แต่ทำนุบำรุงประเทศให้สามารถดำรงตนอยู่ต่อไปไม่ขัดข้องกับชาวบ้าน ระหว่างนั้นประเทศจีนทางตอนเหนือก็มีการเปลี่ยนแปลงเมื่อราชวงศ์ถังเสื่อมลง ราชวงศ์ซ่งเข้ามาแทนที่ ก็มีความเปลี่ยนแปลงของราชวงศ์ในเวียดนาม คือ จักรพรรดินี **Dương Thái Hậu** ผู้สำเร็จราชการแผ่นดินของเยววกษัตริย์ เห็นว่ากองทัพซ่งมาประชิดชายแดน อาจไม่เป็นผลดีต่อประเทศ จึงสนับสนุนให้ ขุนศึก **Lê Hoàn** ซึ่งเป็นแม่ทัพใหญ่ในขณะนั้น ขึ้นเป็นกษัตริย์ **Lê Đại Hành Hoàng Đế** เป็นปฐมกษัตริย์ของราชวงศ์เล สามารถรบชนะกองทัพซ่ง การปกครองของราชวงศ์นี้ก็ไม่ว่างเว้นเท่าใดนัก มีการฆ่ากันแย่งชิงบัลลังก์ในระหว่างพี่น้อง และปกครองอย่างกดขี่โหดร้ายบ้าง ความเสื่อมจึงเกิดขึ้น

พ.ศ.1552 **Lý Công Uẩn** จึงขึ้นเป็นกษัตริย์องค์ต่อไป เป็นปฐมกษัตริย์แห่งราชวงศ์ลย **Lý dynasty** พ.ศ.1597 จักรพรรดิ **Lý Thánh Tông** ตั้งชื่ออาณาจักรใหม่ว่า **Đại Việt** และ พ.ศ.1613 มีการตั้งมหาวิทยาลัยแห่งแรกของเวียดนามขึ้นในช่วงต้นของราชวงศ์นี้มีสงครามเกิดขึ้นกับจีน, เจนละ และจามปาบ้าง สามารถรบชนะจาม ผลักดันให้อาณาจักรจามปาถอยร่นลงใต้ไปได้อีก สามารถรบชนะกองทัพจีนราชวงศ์ซ่ง จับแม่ทัพจีนได้ 3 คน สามารถรบชนะกองทัพขอม (อาณาจักรไต่เวียด ในช่วงนี้เข้มแข็งและรุ่งเรืองที่สุดในประวัติศาสตร์ที่ผ่านมา)

พ.ศ.1768 เข้าสู่ยุคของราชวงศ์ **Trần Dynasty** กษัตริย์ **Trần Thủ Độ** ขึ้นครองประเทศต่อจากราชวงศ์ลย ยุคนี้สามารถสร้างชื่ออย่างมากเพราะสามารถรบชนะกองทัพจีนมองโกล ของเจงกิสข่าน ราชวงศ์หยวน ได้ถึง 3 ครั้ง 3 หน (พ.ศ. 1801, พ.ศ.1828, พ.ศ.1831) และสามารถแผ่อิทธิพลลงใต้ รบชนะอาณาจักร

จามปา กษัตริย์องค์สุดท้ายของราชวงศ์นี้เป็นยุวกษัตริย์ทำให้เกิดสงครามกลางเมือง
แย่งชิงกัน

พ.ศ.1943 ขุนศึก **Hồ Quý Ly** เข้ายึดอำนาจสถาปนาเป็นกษัตริย์องค์แรก
ของราชวงศ์โฮ **Hồ Dynasty** วงศ์นี้ปกครองสั้นมาก มีเพียงกษัตริย์สององค์ ปกครอง
อยู่เพียง 7 ปี ครอบครองในตระกูลโฮ ต้องถูกจับตัวส่งไปประเทศจีน ต้องเสียแผ่นดิน
แก่กองทัพมองโกลจากจีน (ราชวงศ์หมิง) เป็นครั้งที่ 4 (Fourth Chinese Domination)
จีนได้เปลี่ยนชื่อไต้เวียดเป็น Nanyue และพยายามที่จะครอบงำวัฒนธรรมต่างๆ
เช่นให้ชาวเวียดแต่งกายด้วยเครื่องแต่งกายอย่างจีน เป็นต้น ชาวจีนยังกอบโกย
ทรัพยากรธรรมชาติ เช่นเหมืองเงิน เหมืองทองคำ ส่งกลับไปเมืองจีน ความเสีย
เปรียบ ถูกครอบงำเยี่ยงนี้ ย่อมมีผู้ต่อต้าน

พ.ศ.1950 ชาวเวียดผู้รักชาติ **Trần Ngỗi** โอรสองค์เล็กและ **Trần Quý
Khoảng** หลานของจักรพรรดิ **Trần Nghệ Tông** ก็ลุกขึ้นต่อสู้ แต่ก็สามารถยืนหยัด
รักษากันเมืองอันนัมได้เพียง 6 ปี แต่นำน้อยก็แพ้แก่กองทัพหมิง จนกระทั่ง

พ.ศ.1971 **Lê Lợi** ได้ทำสำเร็จสามารถขับไล่กองทัพหมิงออกพ้นอาณาจักร
อันนัมได้สำเร็จ แต่ประเทศก็แตกเป็น 2 อาณาจักร คืออาณาจักรเหนือของขุนศึก
Trịnh Lords อาณาจักรใต้ของขุนศึก **Nguyễn Lords** ซึ่งจะกล่าวรายละเอียดในตอน
อาณาจักรตังเกี๋ย

พ.ศ.2015 อาณาจักรใต้ สามารถรบชนะอาณาจักรจามปา ยึดเมืองหลวง
อินทปุระ (Indrapura or Hue) จุดนี้ทำให้อันนัมสามารถเผยแพร่พุทธศาสนา
มหายานเข้าไปในอาณาจักรจามปาได้

ขอหยุดกล่าวถึงอันนัมไว้ตรง พ.ศ.นี้เสียก่อน จะกล่าวถึง อีกอาณาจักร
หรืออีกแคว้นหนึ่งที่เกิดขึ้นในช่วงนี้ สืบเนื่องจากอันนัม หรือ Dai Viet มีปัญหา
ภายในเกิดการแย่งชิงอำนาจ มีสงครามกลางเมืองแบ่งแยกอันนัมออกเป็นสองส่วน
กล่าวคือ อาณาจักรทางตอนใต้ของอันนัม ปกครองโดยราชวงศ์เหงวียน **Nguyen
Dynasty** เรียกว่าอันนัมเหมือนเดิม แต่อาณาจักรทางเหนือปกครองโดยสองราชวงศ์
คือ **Trinh** และ **Mac Dynasty** เรียกว่า แคว้นตังเกี๋ย **Tonkin**

2) อาณาจักรตังเกี๋ย (Tonkin) (บางเอกสารเรียก ตังเกี๋ย ว่า Dai Viet

ได้เวียน แปลว่า เวียดอันยิ่งใหญ่) เกิดขึ้นจากสงครามกลางเมืองของอันนัม ปกครองโดย 2 ราชวงศ์ ร่วมมือกันได้ไม่นานก็แย่งชิงอำนาจรบกันเอง ราชวงศ์ Trinh ได้เปรียบยึดได้ ส่วนราชวงศ์ Mac ต้องถอยร่นไปอยู่ที่จังหวัดกว๋างบ๋าง Cao Bang อยู่ติดชายแดนจีน โดยมีจีนคอยให้ความช่วยเหลืออยู่ข้างหลัง ในระหว่างนี้ตั้งเกียมีกำลังเข้มแข็งที่สุด อันนัมทางตอนใต้ก็ขึ้นต่อตั้งเกีย ต้องส่งเครื่องราชบรรณาการมา

พ.ศ.2163 ราชวงศ์เหงวียนแห่งอันนัม ปฏิเสธที่จะส่งเครื่องราชบรรณาการมาให้ สงครามระหว่างตั้งเกียและอันนัมก็เกิดขึ้นอย่างยาวนานถึง 53 ปี จึงสงบลงในปี พ.ศ.2216

พ.ศ.2329 ราชวงศ์ Trinh เสือมอำนาจลง ทำให้ Tay Son จากอันนัมสามารถแทรกซึมยึดอำนาจได้ แม้ว่า Trinh จะร้องขอความช่วยเหลือจากจีน จีนเข้ามาแทรกแซงระหว่าง พ.ศ.2331-2332 แต่ไม่สำเร็จไม่สามารถกู้อำนาจคืนมาได้ Tay Son จึงยึดครองตั้งเกียไปเป็นผลสำเร็จ โดยสรุป Tay Son ปกครองทั้งตั้งเกีย และอันนัม (บางเอกสารเรียกว่า กบฏเดยเซิน Tay Son ผมก็ไม่ทราบจริงๆ ว่าแท้ที่จริงแล้วเป็นกบฏ หรือผู้กู้ชาติครับ ขออภัย)

3) รัฐอิสระ Cochinchina เริ่มต้นขึ้นตั้งแต่ พ.ศ.2014 ภายหลังจากอันนัมเข้ายึดครองอาณาจักรจามปาตอนเหนือ ชาวจามจำนวนหนึ่งอพยพหนีลงใต้ มาอยู่แถบพื้นที่เมืองไซ่ง่อน และบริเวณพื้นที่สามเหลี่ยมปากแม่น้ำโขง พื้นที่แถบนี้จึงเรียกว่า Cochinchina (กัมพูชา เรียกพื้นที่นี้ว่า “**กุสังสิน**”) อาณาบริเวณอยู่ระหว่างอาณาจักรเขมร และอาณาจักรจามปา

พ.ศ.2241 อันนัมเข้าครอบครองเมืองไซ่ง่อน

พ.ศ.2263 อันนัมสามารถเข้ายึดครองอาณาจักรจามปาได้ทั้งหมดสิ้น กษัตริย์จามองค์สุดท้ายลี้ภัยไปอยู่กัมพูชา

พ.ศ.2383 อันนัมเข้ายึดครอง Cochinchina หรือกุสังสิน ตลอดถึงแหลมตึกเขมาทั้งหมด

พ.ศ.2402 ฝรั่งเศสเข้ายึดครองไซ่ง่อน

พ.ศ.2410 ฝรั่งเศสเข้ายึดครอง Cochinchina และรวบรวมเข้าไปเป็น French

4) อาณาจักรอันนัม (ภาค 2) จาก พ.ศ.2101 มา อันนัม หรือใต้เวียด ก็มีอำนาจมากขึ้นจนเกิดสงครามกลางเมืองแตกออกเป็นรัฐปกครอง 2 ส่วน คือ ตังเกี๋ย และอันนัม อันนัมกำลังน้อยกว่าก็ต้องขึ้นต่อตังเกี๋ยเรื่อยมา จน พ.ศ.2163 ราชวงศ์เหงวียนแห่งอันนัม ปฏิเสธที่จะส่งเครื่องราชบรรณาการ ทำให้เกิดสงคราม 53 ปี ระหว่างตังเกี๋ยกับอันนัม ระหว่างนี้ อันนัมเองก็เดือดร้อน กล่าวคือ พ.ศ.2314 Tay Son คิดการกบฏยึดอำนาจจากราชวงศ์เหงวียน กวาดล้างสังหารราชวงศ์เหงวียน เกือบหมดสิ้น คงเหลือแต่เพียงเจ้าชายเหงวียนอานห์ ที่เล็ดลอดหลบหนีไปอยู่ที่ ไช่ก๋องเท่านั้น

พ.ศ.2290 เจ้าชายเหงวียนอานห์ **Nguyễn Phúc Ánh** ราชวงศ์ **Nguyễn** Dynasty ครอบครอง Cochinchina เริ่มมีกำลังกล้าแข็งมากขึ้น

พ.ศ.2329 เจ้าชายเหงวียนอานห์ Nguyen Anh ก็สามารถปราบและขับไล่ Tay Son และรวมตังเกี๋ย กับอันนัมเข้าด้วยกันสถาปนาเป็น เวียดนาม Vietnam เป็น ครั้งแรกในประวัติศาสตร์ เมื่อ พ.ศ.2345 และได้รับการเทิดทูนเป็นจักรพรรดิทรง พระนามว่า จักรพรรดิฉินหลอง Emperor Gia Long ปฐมกษัตริย์ของเวียดนาม

บันทึกประวัติอาณาจักรจามปาตั้งแต่เริ่มต้นจนกระทั่งล่มสลาย

พ.ศ.735 ชาวจีนรู้จักดินแดนแถบนี้แล้ว เพราะว่ามีผู้นำชุมชนที่ต่อต้าน ชาวฮั่น ชื่อว่า Khu Lien แต่กองกำลังของจีนก็ไม่สามารถจัดการอะไรได้ในขณะนั้น

พ.ศ.923 จากบันทึกของจีน เอ่ยชื่อกษัตริย์จามพระองค์แรกคือ ภัทรวรมัน Bhadravarman ครองเมืองสิงหปุระ (ซากเมืองค้นพบที่เมซอน My Son) ตั้งอยู่ระหว่าง แม่น้ำสองสายมีกำแพงศิลายาว 8 ไมล์ ภัทรวรมันนับถือเทพตามศาสนาฮินดู คือ พระศิวะ โดยตั้งชื่อเทพว่า Bhadresvara ซึ่งเป็นคำเรียกผสมกันระหว่างพระนาม ของพระองค์กับพระศิวะ บันทึกของจีนยังบรรยายลักษณะชาวจามว่า นัยน์ตา คมลึก จมูกโด่ง ริมฝีปากเป็นลอน (หรือหมายถึงว่าหยิกก็ไม่ทราบได้) จีนเรียกชื่อ ของชนชาตินี้ว่า Linyi (林邑 แต่สำเนียงเวียดนามออกเสียงว่า Lâm Ấp (ยังไม่ได้

เรียกคำว่า จามเลย)

พ.ศ.1072 กษัตริย์จามอีกพระองค์หนึ่ง พระนามว่า สัมภูวรมัน Sambhuvarman ได้สร้างวิหารเทพขึ้นใหม่ แทนวิหารเก่าที่ถูกไฟไหม้ พระองค์ส่งเครื่องราชบรรณาการไปจีน (แสดงว่าเป็นเมืองขึ้นจีนในขณะนั้น)

พ.ศ.1148 แม่ทัพจีนชื่อ Liu Fang รับคำสั่งจากราชวงศ์ Sui ยกทัพมาตีจาม ได้จามเป็นเมืองขึ้น ต้องส่งเครื่องราชบรรณาการไปจีน จวบจนกระทั่งราชวงศ์ถัง Tang Dynasty

พ.ศ.1299 บันทึกของจีนกล่าวถึงการตายของกษัตริย์องค์สุดท้ายของ Lâm Ấp พร้อมกับการล่มสลายของชนชาตินี้ ต่อจากนี้ไปจีนเรียกชนชาตินี้ว่า “Hoan Vuong” or “Huanwang”

พ.ศ.1420 เป็นครั้งแรกที่บันทึกของจีนเอ่ยนามคำว่า “จาม” ออกมา และบางทีก็เรียกว่า “Cheng–cheng” (หลักฐานของจาม จากจารึกภาษาจาม พ.ศ.1172 เรียกตัวเองว่า “จาม” หลักฐานจารึกของเขมร พ.ศ.1200 เอ่ยนามว่า “จาม”) ยุคสมัยนี้เป็นยุคที่อาณาจักรจามปาเจริญรุ่งเรืองถึงขีดสุด อาณาจักรจีนทางเหนือ อาณาจักรขอมทางตะวันตกก็เจริญรุ่งเรืองเช่นเดียวกัน

พ.ศ.1487 เขมรยกกองทัพเข้ามารุกราน คันธรา นุกเข้าสู่วัดโพนาคา และชนรูปปั้นเทพ เทวีออกไป

พ.ศ.1503 กษัตริย์จาม “**ชัยอินทรวรมันที่ 1**” ส่งเครื่องราชบรรณาการไปถวายปฐมกษัตริย์จีนแห่งราชวงศ์ซ่ง

พ.ศ.1508 กษัตริย์จามบูรณะวัดโพนาคา และสร้างรูปปั้นเทพ เทวีขึ้นใหม่

พ.ศ.1511 ชาวไตเวียดนาม Dai Viet สามารถปลดแอกจากจีน เป็นไทแกตนเอง จากการรบทางเรือที่ Bach Dang ชนะจีนได้ ราชวงศ์ Dinh จึงตั้งเมือง Hoa Lu (สถานที่ใกล้เมืองฮานอยในปัจจุบัน) เป็นเมืองหลวง และสถาปนาชื่ออาณาจักรเป็น ไตโคเวียด Dai Co Viet

พ.ศ.1522 กษัตริย์จาม พระนามว่า “**ปรเมศวรวารมณที่ 1**” Parameshvaravarman I ยกกองทัพเรือไปโจมตีเมือง Hoa Lu ของชาวไตเวียด แต่โชคร้ายกองทัพเรือไปพบกับพายุในทะเล ภารกิจจึงไม่เสร็จ

พ.ศ.1525 กษัตริย์เลฮวาน Le Hoan ของไต้เวียด ส่งทูตสามคนมาเจรจา แต่ถูกจามกักตัวไว้ จึงยกกองทัพมาตีอินทรีประ รมชนะ จับกษัตริย์ปรมศรีวรารมณ์ ที่ 1 ไปสำเร็จโทษ กวาดต้อนนักดนตรี นางรำชาวจามไปพัฒนาศิลปะการดนตรี ของไต้เวียด จากนั้นไปอินทรีประก็เริ่มเสื่อมถอยลง ศูนย์กลางของอาณาจักรจามปา เริ่มย้ายไปสู่เมืองวิชัยเสียแล้ว

พ.ศ.1564 กองทัพเวียด เข้าตีจามหลายครั้ง กรณีพิพาทระหว่างจามปา กับไต้เวียด มีติดต่อกันมาอีกหลายปี

พ.ศ.1587 สงครามครั้งใหญ่ระหว่างจามกับไต้เวียดรุนแรงมาก กษัตริย์ จามพระนามว่า สดาญ Sa Dau ลี้ภัยหนีในสงคราม ไต้เวียดยึดเมืองวิชัยได้ กวาดต้อนนักดนตรี นางรำ และช้างจำนวนมาก รวมทั้งพระราชินีไมอี Mi E ด้วย แต่พระนางไม่ยอมเดินทางไปอาณาจักรเวียด จึงกระโดดน้ำลี้ภัยพระชนม์ชีพ จาม ตกเป็นเมืองขึ้น ต้องส่งเครื่องราชบรรณาการไปถวาย ในนั้นมีแรดขาวด้วย

พ.ศ.1611 กษัตริย์จามพระนามว่า รุทธรวิรมัน Rudravarman (Che Cu) ยกกองทัพจามไปรบกับไต้เวียด เพื่อแก้แค้น แต่รบไม่ชนะ กลับต้องพ่ายแพ้หนี ทำให้ชาวเวียดโกรธแค้นเผาเมืองวิชัย เรื่องทำนองเดียวกันนี้เกิดขึ้นในอีก 25 ปี ต่อมา จบลงในการทำนองเดิมคือ จามแพ้สงครามอีก เพื่อแลกกับอิสรภาพของกษัตริย์ รุทธรวิรมัน จามต้องยอมเสียดินแดนทางตอนเหนือให้แกไต้เวียด 3 เมือง เหตุการณ์ ช้าชากนี้บ่งบอกให้เห็นถึงความเจ็บแค้นลึกของจามที่มีต่อไต้เวียด ถูกกดขี่ข่มเหง

พ.ศ.1617 พระเจ้าหริวรมันที่ 4 Harivarman IV ขึ้นครองราชย์เห็นอาณาจักร จาม ได้บูรณะปฏิสังขรณ์พระวิหารที่เมซอน My Son พระองค์ทรงทำสัญญา สันติภาพกับไต้เวียด แต่กลับต้องทำสงครามกับเขมร เมื่อเขมรยกกองทัพมาตี เมืองวิชัย และหัวเมืองทางเหนือ กวาดต้อนผู้คน ทรัพย์สินสมบัติไปมากมาย แต่ กองทัพจามก็สามารถขับไล่ข้าศึกออกไปได้

ในระยะเวลาเดียวกันนี้อาณาจักรเขมรเกิดราชวงศ์ใหม่ขึ้นแถบที่ราบสูง ไคราข ราชวงศ์ใหม่ของเขมรมีความเข้มแข็งมาก มีความมุ่งหวังที่จะรบชนะไต้เวียด

พ.ศ.1688 พระเจ้าชัยวรมันที่ 2 Suryavarman II (ภาษาอังกฤษบันทึกว่า เป็น พระเจ้าสุริยวรมันที่ 2) กษัตริย์อาณาจักรเขมร (ผู้สร้างปราสาทนครวัด) ยก

กองทัพไปรบชนะอาณาจักรจามปา ยึดเมืองวิชัยได้ เผาทำลายปราสาทที่เมซอน My Son และยกกองทัพเดินทางลงใต้ต่อ เพื่อไปตีเมืองปันทูรังคะ พระเจ้าชัยหริวรมัน กษัตริย์จามที่ครองเมืองปันทูรังคะ ยกกองทัพออกต่อสู้ชนะ สถาปนาพระองค์เป็นกษัตริย์เหนือกษัตริย์ทั้งหมด ออกปราบกบฏ รวบรวมเมืองวิชัย อมราวดี ปันทูรังคะ ให้เป็นอาณาจักรอันเดียวกัน

พ.ศ.1710 พระเจ้าชัยอินทรวรมันที่ 4 Jaya Indravarman IV ขึ้นครองราช พระองค์เป็นกษัตริย์นักรบ ที่เก่งทั้งการรบ การศึกษา เรียนรู้ทั้งทางโลก ทางธรรม ศึกษาพระธรรม พระสูตร หลังจากเจรจาสันติภาพกับไต๋เวียดแล้ว พระองค์ก็ยกกองทัพเรือแล่นอ้อมเข้าปากแม่น้ำโขง เคลื่อนพลกองเรือขึ้นมาจนถึงทะเลสาบ Tonle Sap สามารถตีเมืองหลวง ยโสธรปุระ Yasodharapura จับกษัตริย์เขมรสำเร็จโทษ

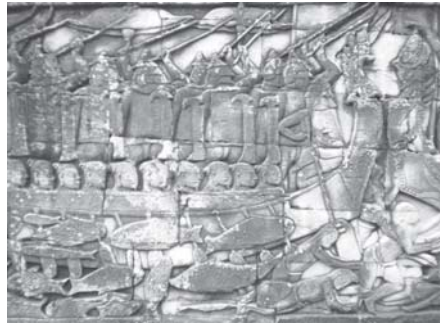
พ.ศ.1733 พระเจ้าชัยวรมันที่ 7 กษัตริย์เขมร ให้เจ้าชายวิทยานันทนะ (เจ้าชายเชื้อสายจาม) ยกกองทัพเขมรเข้าตีเมืองวิชัย สามารถรบชนะจาม จับตัวพระเจ้าชัยอินทรวรมันที่ 4 เป็นนักโทษส่งตัวไปจองจำที่พระนคร ทางเขมรแต่งตั้งให้นักร้อง Prince In ผู้เป็นน้องเขย มาครองเมืองวิชัย อยู่ไปอยู่มา นักร้องนี้ตั้งตัวเป็นใหญ่เอง ไม่ยอมให้เมืองวิชัย ขึ้นกับเขมรอีกต่อไป ทำให้กองทัพเขมรต้องยกมารบ เห็นหรือเปล่าครับว่าเมืองวิชัยจะซอกซำในสงครามสักเพียงใด

พ.ศ.1826 ภายหลังจากกบฏไโลซาน ยกกองทัพมงโกลรบชนะสามารถครองดินแดนประเทศจีนได้ ก็ได้ให้ขุนศึกนาม Sogetu นำทัพมงโกลลงมาจากรานจาม และก็เกิดปะทะกันกับไต๋เวียด ผลัดกับแพ้ชนะกันหลายครั้ง ชาวจามต้องหลบหนีขึ้นภูเขากลายเป็นกองโจรลอบโจมตีมงโกล มงโกลครอบครองจามได้ไม่นาน ก็ต้องปล่อยมือไป ขุนศึก Sogetu ก็ตายในที่รบ

พ.ศ.1850 กษัตริย์จาม พระนามว่า ชัยสิงหรวรมันที่ 3 Jaya Singhavarman III (เค มาน Che Man) ครองเมืองปันทูรังคะ ผู้สร้างพระวิหาร Klaung Garai ได้ยกหัวเมืองทางเหนือของจาม 2 เมืองให้แก่ไต๋เวียด ในโอกาสที่อภิเษกสมรสกับเจ้าหญิงเวียด ภายหลังสิ้นพระชนม์ พระมเหสี (เจ้าหญิงเวียด) ก็เสด็จกลับไต๋เวียด แต่หัวเมืองทั้งสองก็ไม่ได้คืน ทำให้จามป่าต้องยกกองทัพแทรกซึมเข้าไปเพื่อเอาเมือง

คืน (ตามที่พระมเหสีเสด็จกลับไต่เวียด เมื่อพระสวามีสิ้นพระชนม์ เพราะว่าตาม ประเพณีปฏิบัติของจาม เมื่อสามีตาย ภรรยาก็ต้องตายด้วย สมาชิกที่สนใจจะ จดจำไปใช้บ้างก็ได้ครับ)

พ.ศ.1915 กษัตริย์ที่ยิ่งใหญ่ ที่สุดของจาม พระนามว่า เค บอง งา Che Bong Nga หรือ Che Bunga ขึ้น ครองราชตั้งแต่ พ.ศ.1903-1933 ซึ่ง บันทึกลงในประวัติศาสตร์เวียดนาม ขนานพระนามของพระองค์ว่า The Red King พระองค์ทรงรวบรวม หัวเมืองต่างๆของจามเข้าไว้เป็น หนึ่งเดียวกันเป็นอาณาจักรจามปา

กองทัพอริชจาม (ภาพสลักที่นครวัด)

ที่เข้มแข็งมากถึงขนาดยกกองทัพเรือไปตีไต่เวียด และผลของสงครามสามารถยึด เมืองหลวง ถังหลง Thang Long ของไต่เวียดได้ถึง 2 ครั้ง คือ พ.ศ.1915 พอไต่เวียด แข็งเมืองอีกก็ยกไปตีอีกใน พ.ศ.1920 รบชนะ พอครั้งที่สาม พ.ศ.1931 ชาวเวียด แข็งเมือง ยกกองทัพไปครั้งที่สาม ไม่ทันไรพระองค์ก็สิ้นพระชนม์เสียก่อน ขุนศึก Ho Quy Ly ที่ครองอำนาจที่เมืองถังหลง จึงสถาปนาตนเองขึ้นเป็นต้นราชวงศ์โฮ Ho Dynasty

พ.ศ.2014 จักรพรรดินักรบราชวงศ์เล ของไต่เวียด The Great Emperor Le Thanh Tong ยกกองทัพเข้มแข็งและรบเก่งไปตีราชธานี กรุงวิชัย (Vijaya) รบอยู่ 4 วันกรุงแตก เมื่อวันที่ 21 มีนาคม พ.ศ.2014 กษัตริย์จาม พระนามว่า Tra Toan (Pau Kubah) ถูกจับได้และสิ้นพระชนม์ในเวลาไม่นานนัก พระโอรส 2 องค์คือ Syah Pau Ling หลบหนีไปจังหวัดอาเจะ อินโดนีเซียและ Syah Indera Berman หลบหนี ไปอยู่ที่มะละกา ตั้งราชวงศ์พลัดถิ่นขึ้น ในการสงครามคราวนี้ฆ่าชาวจามตายราว 6 หมื่นคน จับเป็นเชลยอีก 3 หมื่นคน (เอกสารบางฉบับเขียนไว้รุนแรงมาก ถึงกับ ใช้คำว่า ล้างเผ่าพันธุ์เลย เช่น บทความของ นายนวน เฌอน นักประวัติศาสตร์ คนสำคัญของกัมพูชา ชื่อเรื่อง “การก้าวตรงไปยังทิศตะวันตก และอินโดจีน

ปี 2000” จัดพิมพ์เมื่อเดือนพฤศจิกายน ค.ศ.1989 ที่ศูนย์เขมรอพยพเขาอีต้ง อำเภอตาพระยา จังหวัดปราจีนบุรี)

นับแต่นั้นมา อาณาจักรจามปากีสถูลิ้นไป กลายเป็นส่วนหนึ่งของ อาณาจักรอันนัม (Annam) ชาวจามที่รอดพ้นจากสงครามครั้งนี้ก็หลบหนีไปอยู่ กระจัดกระจายตามที่ต่างๆ ของสุวรรณภูมิแห่งนี้ บางส่วนอพยพเข้ามาอาศัยใน อาณาจักรสยาม มาปฏิบัติหน้าที่เป็นกองอาสาจาม ในสมัยอยุธยา ด้วยความ เชี่ยวชาญทางน้ำ ได้เป็นพนักงานกำปั่นหลวง ตั้งแต่รัชสมัยพระนารายณ์มหาราช จนถึงรัชกาลที่ 5 ส่วนหนึ่งเข้าไปอาศัยในประเทศกัมพูชา บ้างก็เปลี่ยนไปนับถือ อิสลาม เรียกว่า Shia Islam คนไทยเรียกว่า “แขกจาม”

เมืองปันทูรังคะ ซึ่งยังหลงเหลือชาวจามอาศัยอยู่ ยังคงปกครองด้วย คนจาม เป็นเจ้าเมืองอยู่เช่น Cham Lord Po At มีพันธมิตรคือ สุลต่านรัฐยะโฮร์ เคยส่งกองทัพไปช่วยยะโฮร์รบกับโปรตุเกสที่เกาะมะละกา ส่วนเจ้าเมืองคนอื่นๆ มา ได้แก่ Lord Po Sot, King Po Saktiray Da Patih ล้วนแล้วแต่เป็นเจ้าเมืองของประเทศราช อยู่ภายในการกำกับดูแลของ ราชวงศ์เหงียน Nguyen Dynasty ทั้งสิ้น มีการตรากฎหมายว่าอะไรทำได้ อะไรทำไม่ได้หลายอย่าง เมืองปันทูรังคะ ก็ยัง คาราคาซังอยู่ไม่รู้หมู้อะไรเช่นนี้ จนกระทั่ง พ.ศ.2375 จักรพรรดิมินห์มาง Emperor Minh Mang ท่านทรงแก้ไขปัญหาโดยการรวบรวมเข้าเป็นอาณาจักรเดียวกัน ถือเป็น หนึ่งเดียว ปัญหาต่างๆ ก็หมดไปในที่สุด

โบราณวัตถุของจามที่ยังปรากฏให้ชนรุ่นหลังได้เห็นมีอยู่ 2 แห่ง คือ

- Po Nagar
- Po Klaung Garai

หลักฐานทางประวัติศาสตร์และโบราณคดีจาม แบ่งออกเป็น 4 สมัย คือ (สุริยวุฒิ สุขสวัสดิ์ 2530)

1.) สมัยแรกเริ่ม นับแต่ พ.ศ.1200 – พุทธศตวรรษที่ 14 เป็นช่วงที่นับถือ ศาสนาพราหมณ์ หรือฮินดู ลัทธิไศวนิกาย มีศาสนสถานต่างๆ เช่น ปราสาทฮัวลาย ได้รับอิทธิพลจากเขมรสมัยก่อนเมืองพระนคร

2.) สมัยอินทปุระ ระหว่างพุทธศตวรรษที่ 15 – กลางพุทธศตวรรษที่ 16

โบราณสถานอาณาจักรจามปา ที่ My Son

ทางตอนเหนือของอาณาจักรจามปามี
อำนาจ มีศาสนสถานทางพุทธศาสนา
ลัทธิมหายานจำนวนมากที่เมืองดงเดื่อง
เป็นอิทธิพลจากจีน และอินโดนีเซีย

3.) สมัยเมืองวิชัย ระหว่างปลาย
พุทธศตวรรษที่ 16 - พุทธศตวรรษที่ 21
เมืองหลวงย้ายลงใต้ ช่วงนี้เกิดสงคราม
มากมาย พอเขมรรบชนะ อิทธิพลของ
เขมรก็เข้ามาแทรก ตอนปลายสมัยเป็น
ช่วงที่เวียดนามและจีนเข้ามารุกราน ก็
แพร่อิทธิพลเข้ามาแทนที่

4.) สมัยสุดท้ายของอาณาจักร
จามปา ตั้งแต่พุทธศตวรรษที่ 21 เป็น
ต้นมา เวียดนามเข้ามายึดเมืองวิชัย ทั้ง

รูปเคารพศาสนาฮินดู ศิวลึงค์

ศิลปะ สถาปัตยกรรมของเวียดนามก็เข้ามาแทนที่หมด

พิพิธภัณฑ์ที่แสดงโบราณวัตถุ และศิลปะวัตถุของจาม จัดแสดงที่ Musee Henri Parmentier ซึ่งตั้งขึ้นที่ชายฝั่งทะเลเมืองดานัง ตรงสี่แยกระหว่างถนน Trung Nu Vuong และถนน Bach Dang ตั้งแต่ ค.ศ.1915 โดยนักโบราณคดีชาวฝรั่งเศส ต่อมาได้รับการเปลี่ยนชื่อเป็น The Danang Museum of Cham Sculpture

นักโบราณคดีและนักวิชาการหลายท่านของไทยมีความเห็นที่จะจำแนก ศิลปะจามออกตามยุคสมัยเป็น 6 สมัย ดังนี้

1. ศิลปะสมัยก่อนฮั้วลาย รวบรวมพุทธศตวรรษที่ 13
2. ศิลปะสมัยฮั้วลาย (Hoa-lai) รวบรวมพุทธศตวรรษที่ 14
3. ศิลปะสมัยดงเดียน (Dong Duong) หรือสมัยอินทรปุระ รวบรวมพุทธศตวรรษที่ 15
4. ศิลปะสมัยเมซอน A-1 (My Son A-1) รวบรวมพุทธศตวรรษที่ 15-16
5. ศิลปะสมัยบิญดิญ (Binh Dinh) รวบรวมพุทธศตวรรษที่ 18-19
6. ศิลปะสมัยหลัง รวบรวมพุทธศตวรรษที่ 19-23

นักประวัติศาสตร์ศิลปะชาวฝรั่งเศส แบ่งยุคของศิลปะจามออกเป็นยุคสมัย เช่นเดียวกัน ดังนี้

1. My Son E1 (7th to 8th century A.D.) เก่าแก่ที่สุดรวบรวมพุทธศตวรรษที่ 13
2. Dong Duong (9th to 10th century A.D.) รวบรวมพุทธศตวรรษที่ 15 เหมือนที่ไทยจำแนกไว้
3. My Son A1 (10th century A.D.)
 - 3.1 Khuong My (first half of 10th century A.D.)
 - 3.2 Tra Kieu (second half of 10th century A.D.)
 - 3.3 Chanh Lo (end of 10th century A.D. to mid – 11th century A.D.)
4. Thap Mam (11th to 14th century A.D.)

ประวัติศาสตร์ของชาวไทยจาม ชาวจามเดินทางเข้ามาอาศัยอยู่ในประเทศไทยช้านานมาก จนปัจจุบันกลายเป็นคนไทยไปหมดสิ้นแล้ว แต่เกียรติประวัติของชาวไทยเชื้อสายจามมีใครบ้างเคยได้รับทราบ จึงสมควรนำมาถ่ายทอด

ไว้ ณ ที่นี้

ในสมัยของสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถเจ้า ซึ่งเป็นช่วงสมัยที่อาณาจักรจามปาถูกรุกรานรอบด้าน ชาวจามส่วนใหญ่ก็หนีภัยสงครามเหมือนกัน ปรากฏในมณเฑียรบาลของสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถเจ้าว่า **“อาษาจาม”** มีพระราชวังสันเป็นจางวางอาษาจามซ้ายขวา ถือศักดินา 2000 หลวงวิสุทธิธรรยา ปลัดจางวางซ้ายขวา ถือศักดินา 800 หลวงสรเสณี เจ้ากรมอาษาจามขวา ถือศักดินา 1600 และมีขุนเขมฤทธิไกร ขุนไชยภักดี ขุนไชยเสนี หลวงศรีมหาราช ขุนรามเดช ขุนนเรนทรภักดี ขุนพรเสนี หลวงรักษามาณ ขุนวิสุทธิสงคราม

หน้าหนึ่งของประวัติศาสตร์ไทยที่เรียกว่า **“กองอาษาจาม”** ในพระราชพงศาวดารฉบับสมเด็จพระพนรัตน์บันทึกไว้ว่า **“ลุศักราช ๙๔๑ ปีเถาะ เอกศก พระมหาอุปราชเจ้าเมืองเชียงใหม่น้อยพลห้าสิบหมื่น ช้างเครื่องเจ็ดร้อย ม้าสามพัน มาข้ามเมืองเมาะตะมะ มาโดยแม่น้ำแม่กษัตริย์เข้าทางด้านเจดีย์สามองค์... พระบาทสมเด็จพระพุทธเจ้าอยู่หัวทั้งสองพระองค์เสด็จยังเกษ ตรัสให้ท้าวพระยานายกองทัพล่วงยกขบวนเบญจเสนา ... พระราชวังสรรซึ่งขังพลายแก้ว มาเมือง ถือพลอาษาจามห้าร้อย”** (พระบาทสมเด็จพระพุทธเจ้าอยู่หัวทั้งสองพระองค์หมายถึง สมเด็จพระนเรศวร และสมเด็จพระเอกาทศรถ) อาษาจาม มีส่วนร่วมในการกู้เอกราชตั้งแต่สมัยสมเด็จพระนเรศวรมหาราช มีชาวจามราว 500 คนเข้ามารับราชการเป็นทหารอาสา มีพระยาราชวังสัน เป็นผู้บังคับบัญชา ทำหน้าที่หน่วยรักษาพระองค์ ประจำหน้าซ้างพระที่นั่งของสมเด็จพระนเรศวร และสมเด็จพระเอกาทศรถ ร่วมออกสงครามยุทธหัตถีและชนะศึกสงครามเคียงบ่าเคียงไหล่ทหารไทย ครอบครองที่ตั้งบ้านเรือนอยู่ในกรุงศรีอยุธยา ดังมีหลักฐานตามเอกสารเรียกว่า **“ปทาญจาม”** ซึ่งแปลว่า **“ค่ายคูของชาวจาม”** ปัจจุบันอยู่ด้านใต้ของเกาะเมืองใกล้กับวัดพุทไธศวรรย์ (ดร.จุพิศพงศ์ จุฬารัตน์ **“มุสลิมและขุนนางมุสลิมในสมัยอยุธยา”** เอกสารสัมมนา จุฬา 2548)

พ.ศ.2136 ในคราวที่สมเด็จพระนเรศวรมหาราชยกทัพไปตีกัมพูชาโปรดเกล้าฯ ให้พระยาราชวังสันจางวางอาษาจามเป็นแม่ทัพคุมกองทัพอาษาจามและกองทัพลองจันทบุรีคุมเรือรบ ๑๕๐ ลำ พลรบพลแจว ๑๐,๐๐๐ สรรพไปด้วย

เครื่องศัสตราวุธ ยกทัพไปตีทางปากน้ำพุทไธมาศ กองทัพพระยาราชวังสันเข้าตีได้เมืองพุทไธมาศ เมื่อตีได้เมืองพุทไธมาศแล้วได้ร่วมกับทัพของพระยาเพชรบุรียกเข้าตีได้เมืองจตุรमुख เมื่อทัพของพระยาราชวังสันและพระยาเพชรบุรีตีได้เมืองจตุรमुखแล้ว ก็ยกขึ้นไปบรรจบกองทัพหลวง ณ เมืองละแวก การศึกในครั้งนั้น กองทัพของไทยได้เข้าตีเมืองละแวกอย่างองอาจ ในที่สุดก็พังประตูเมืองละแวก จับพระยาละแวกได้ ในครั้งนั้น สมเด็จพระนเรศวรมหาราชทรงตัดศีรษะพระยาละแวกเอาโลहितมาชำระพระบาท

ในสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช มีบันทึกในพงศาวดารว่า “...ในปีจอสัมฤทธิ์ศกนั้น มีแขกแมนางกะเบา อันอยู่เมืองกัมพูชาประเทศ หาที่พึ่งพำนักมิได้...คุมสกรรจรร้อยพยพครัว ๗๗๓ คนมาขอเป็นข้าสู่พระราชสมภาร...” และชาวจกรรจ้เข้าเป็นกองทหารอาสาช่วยรบ เช่นในสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราชเมื่อครั้งศึกเจ้าเมืองเชียงใหม่ปี พ.ศ.๒๒๐๔ เมื่อทัพไทยยกทัพเข้าตีเมืองมังคลาเมืองทองผาภูมิ พระยาโกษาธิบดีแม่ทัพหลวงได้...

(หมายเหตุ พระยาราชวังสัน หรือพระยาราชวังสร หรือพระยาราชบังสัน เป็นตำแหน่งทางฝ่ายทหารสำหรับผู้นับถือศาสนาอิสลาม และผู้ดำรงตำแหน่งนี้เป็นตำแหน่งที่สำคัญมาก ๆ ตำแหน่งหนึ่ง จะเห็นได้ว่ามีพระยาราชวังสัน ท่านหนึ่งในรัชสมัยสมเด็จพระเพทราชาคือ ญาณหาซัน เป็นบุตรของสุลต่านสุไลมาน เจ้าเมืองสงขลา ซึ่งปัจจุบันสุสานของท่านสุลต่านสุไลมาน ซาย์ อยู่ที่หัวเขาแดง จว.สงขลา)

มีหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่พอจะนำมาอ้างอิงว่า มัสยิดต้นสน น่าจะเริ่มสร้างมาตั้งแต่ พ.ศ.2231 ในสมัยปลายแผ่นดินสมเด็จพระนารายณ์มหาราช โดยพระยาราชวังสัน จางวางอาษาจาม

สมัยพระเจ้ากรุงธนบุรี เมื่ออะแซหวุ่นกี้ยกทัพเข้ามาตีไทย ในระหว่างยกทัพกลับออกจากเมืองพิษณุโลก พระเจ้ากรุงธนบุรีให้จัดกองทัพออกติดตามตีไล่หลังหลายกอง หนึ่งในกองนั้นมี กองอาษาจาม ให้พระยาธิเบศร์บดี เป็นผู้บังคับบัญชา และในคราวเสียกรุงศรีอยุธยาครั้งที่ 2 นั้น กองอาษาจาม ซึ่งประกอบด้วยแขกเทศ แขกมลายู แขกชวา ไมยนิยอมพร้อมใจยอมแพ้ ขอลอกไปสู้รบกับพม่า โดยมีพระจุฬา (ราชมนตรี) เป็นแม่ทัพ ด้วยใจรักแผ่นดินที่อาศัย มากกว่าคนไทย

เลือดไทยแท้ๆ บางคนเสียอีก (ตรงนี้กระผมรู้สึกเอง) ขุนศึกหลายท่านในสมัยนี้ที่
สมาชิกราชวงศ์จะรู้จัก เคยได้ยินชื่อ หรือจำได้ว่าเป็นขุนศึกคู่พระทัยสมเด็จพระเจ้า
กรุงธนบุรีได้แก่ เจ้าพระยาจักรี (หมุด) พระยาบดินทร (หมัด) และพระยาชลบุรี (หวัง)

มาถึงสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ รัชสมัยสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว เจ้าพระยา
บดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนีย์) ได้นำพาครอบครัวชาวจามจากเมืองพระตะบอง
ประมาณ 3,000 คนเศษ เข้ามาอาศัยในแผ่นดินไทย พระองค์โปรดเกล้าให้ไปตั้ง
บ้านเรือนอยู่ริมคลองมหานาค (บริเวณชุมชนบ้านครัวในปัจจุบัน) และบางส่วนก็ไป
อาศัยอยู่ริมคลองหัวหมาก บรรดาชาวจามเหล่านี้มีความชำนาญในการเดินเรือ
จึงมารับราชการเป็นไพร่หลวงประจำเรือรบ และเรือกำปั่นหลวง จวบจนรัชกาลที่ 5
พระองค์ก็ยังทรงให้ฝรั่งกับอาชญากรจามเป็นนายเรือหลวงอยู่

ปัจจุบันทุกท่านที่เป็นลูกหลานของบรรพบุรุษที่กล่าวถึงข้างต้นเป็นคนไทย
ร้อยเปอร์เซ็นต์หมดแล้ว นี่เป็นเพียงหน้าหนึ่งของประวัติศาสตร์ที่จะควรกล่าวถึง
ด้วยความชื่นชม และภาคภูมิใจ

จบเรื่องราวของอาณาจักรจามปาแต่พอสังเขป ในเนื้อหาตอนนี้
มีประวัติศาสตร์ของอาณาจักรอานาม หรืออันนัม ของเวียดนามแทรกอยู่ด้วย
เพื่อให้อ่านเปรียบเทียบกัน บางตอนสัมพันธ์กันแต่เป็นเนื้อหาจากการบันทึก
คนละแหล่งข้อมูล เมื่อเทียบเคียงแล้วใกล้เคียงกัน จึงอนุมานว่าเชื่อถือได้

แนะนำคำศัพท์ง่าย ๆ เวียดนาม - ไทย

คำทักทาย (ภาษาเวียดนาม)

เจา อง	(Chao Ong) :	สวัสดี สำหรับชายสูงอายุ
เจา แอห่ง	(Chao Anh) :	สวัสดี ชายหนุ่ม
เจา บัก	(Chao Bac) :	สวัสดี ชายอายุมากกว่า
เจา แอม	(Chao Em) :	สวัสดี ชายอายุน้อยกว่า
เจา บา	(Chao Ba) :	สวัสดี สำหรับหญิงสูงอายุ
เจา โก	(Chao Co) :	สวัสดี หญิงสาว
เจา จี	(Chao Chi) :	สวัสดี หญิงอายุมากกว่า
เจา แอม	(Chao Em) :	สวัสดี หญิงอายุน้อยกว่า
กาม เอ็น	(Cam On) :	ขอบคุณ
ซิน จ่าว	(Xin Chao) :	สวัสดี (ใช้ได้ทุกเวลา)
ซิน โหลย	(Xin Loi) :	ขอโทษ
จื๊บ หงู งอน	(Chuc Ngu Ngon) :	ราตรีสวัสดิ์
ซิน เหม่ย	(Xin Moi) :	ขอเชิญ, กรุณา
ตาม เปียด	(Tam Biet) :	ลาก่อน
แฮน กัฟ ไล	(Hen Gap Lai) :	พบกันใหม่
บัก โก แคว คง	(Bac Co Khoc Khong) :	สบายดีหรือ
กาม เอ็น บิงห์ เทือง	(Cam On Binh Thuong) :	สบายดี ขอขอบคุณ
แดบ หล้า	(Dab Lam) :	สววยมาก
ยา	(Da) :	ใช่
คง	(Khong) :	ไม่
โตย	(Toi) :	ฉัน
ซิงหล้า	(Xinh Lam) :	มีเสน่ห์มาก
เติน อง ลา จี	(Ten Ong La Chi) :	คุณชื่ออะไร

โตย เติน ลา	(Toi Ten La) :	จันชื้อ
อัน เอียว เอ็ม	(Anh Yeu Em) :	พี่รักน้อง, จันรักเธอ
เอ็ม เอียว อัน	(Em Yeu Anh) :	น้องรักพี่

สนทนา

เอ๋อ เดอ	(O Dau) :	ที่ไหน (จะอยู่หลังค่านามเสมอ)
เงิน ห่าง	(Ngan Hang) :	ธนาคาร
เงิน ห่าง เอ๋อ เดอ	(Ngan Hang O Dau) :	ธนาคารอยู่ไหน
บุ เดียน	(Buu Dien) :	ไปรษณีย์
คัก ซาน	(Khach San) :	โรงแรม
เบ็งห์ เวียน	(Benh Vien) :	โรงพยาบาล
เหี่ยว ซ้าค	(Hieu Sach) :	ร้านหนังสือ
เบ่ เบย	(Be Boi) :	สระว่ายน้ำ
ยา ฮาง อัน	(Nha Hang An) :	ภัตตาคาร
ยา ธอ	(Nha Tho) :	โบสถ์
เซิน ไบ	(San Bay) :	สนามบิน
เบ้น แท้ ตัก ซี	(Ben Xe Tac Xi) :	สถานีรถแท็กซี่
เบ้น แท้	(Ben Xe) :	สถานีรถประจำทาง
กา แท้ เหลื่อ	(Ga Xe Lua) :	สถานีรถไฟ
ยา เว ซิง เอ๋อ เดอ	(Nha Ve Sinh O Dau) :	ห้องน้ำอยู่ไหน
เร ไตร	(Re Trai) :	เลี้ยวซ้าย
ไผ่	(Phai) :	ขวา
ไฮ ดี ถั่ง	(Hay Di Thang) :	ตรงไป
โหลย ไหน่	(Loi Nay) :	ทางนี้
โฟ, เตื่อง	(Pho, Doung) :	ถนน
กวาน	(Quan) :	ตำบล

การนับวัน

จู้ ยัต	(Chu Nhat) :	อาทิตย์
ถื่อ ไห่	(Thu Hai) :	จันทร์
ถื่อ บา	(Thu Ba) :	อังคาร
ถื่อ ตื่อ	(Thu Tu) :	พุธ
ถื่อ นาม	(Thu Nam) :	พฤหัสบดี
ถื่อ เส่า	(Thu Sau) :	ศุกร์
ถื่อ ไป่	(Thu Bay) :	เสาร์

คำทั่วไป

ดอย หล้า	(Doi Lam) :	หิวมาก
ค้ำด หล้า	(Khat Lam) :	กระหายน้ำ
งอน หล้า	(Ngon Lam) :	อร่อยมาก
เนื๊อก โซย	(Nuoc Da) :	น้ำเปล่า (ต้ม)
เนื๊อก ดา	(Nuoc Da) :	น้ำแข็ง
เนื๊อก กำ ดา	(Nuoc Cam Da) :	น้ำแข็งเปล่า
ฉ่า ด้า	(Tra Da) :	น้ำแข็งใส่น้ำชา
เผื่อ	(Pho) :	ถ้วยเดียว
กา เฟ่	(Ca Phe) :	กาแฟ
แจ๋	(Che) :	ชา
เบ๊ย	(Bia) :	เบียร์
เกิม	(Com) :	ข้าวสวย
จ้าว	(Chao) :	ข้าวต้ม
แบ่งห์ หมี่	(Banh My) :	ขนมปัง
โตย โอม	(Toi Om) :	ฉันไม่สบาย
โตย บี ดี หง่วย	(Toi Bi Di Ngoai) :	ฉันต้องเสีย

บี โซด	(Bi Sot) :	เป็นไข่
บี ยา ไย	(Bi Da Day) :	ปวดท้อง
แตม ทื่อ	(Tem Thu) :	แสดมปี
แซ เฮย	(Xe Hoi) :	รถ
ทิด บา	(Thit Bo) :	เนื้อวัว
หมง	(Muong) :	ช้อน
เหนี้ย	(Nia) :	ล้อม
เล่	(Ly) :	แก้วน้ำ
ตำ เสี้ย รัง	(Tam Xia Rang) :	ไม้จิ้มฟัน
เอ็ก	(Ot) :	พริก
เนือก ม้าม	(Nuoc Mam) :	น้ำปลา
เย เล่า หมิง	(Giac Lau Mieng) :	กระดาดขี้หนู

ข้อป้าง

บาว เยี้ยว	(Bao Nhieu) :	ราคาเท่าไร
มัก กว้า	(Mac Qua) :	แพง
เบ็ก เยียะ คอม	(Bot Gia Khong) :	ลดราคาได้ไหม
เหล่	(Re) :	ถูก

การนับจำนวน

โมต	(Mot) :	1
ไฮ	(Hai) :	2
บา	(Ba) :	3
บอน	(Bon) :	4
นาม	(Nam) :	5
เส้า	(Sau) :	6

ไป	(Bay) :	7
ตาม	(Tam) :	8
จีน	(Chin) :	9
เหมื่อย	(Muoi) :	10
เหมื่อย โมต	(Muoi Mot) :	11
เหมื่อย ลาม	(Muoi Lam) :	15
ไฮ เหมื่อย	(Hai Muoi) :	20
ไฮ เหมื่อย ลาม	(Hai Muoi Lam) :	25
บา เหมื่อย	(Ba Muoi) :	30
นาม เหมื่อย	(Nam Muoi) :	50
โมต ตรัม	(Mot Tram) :	100
ไฮ ตรัม	(Hai Tram) :	200
โมต จัน	(Mot Nghin) :	1,000
เหมื่อย จัน	(Muoi Nghin) :	10,000
ตรัม จัน	(Tram Nghin) :	100,000
โมต เตรียว	(Mot Trieu) :	1,000,000

เก็บมาเล่า :

Land Bridge เส้นทางเศรษฐกิจแนวรุ่งในอินโดจีน

พันเอกชะเลง ฉายวิโรจน์

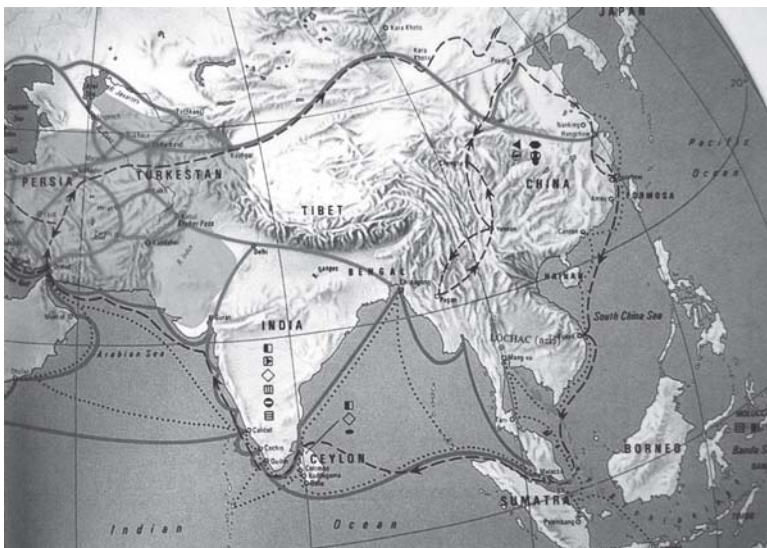
ผู้ช่วยเลขานุการ พ.ท.ท. (พ.ศ.2539 - ปัจจุบัน)

สมาคมแพทยทหารแห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์ ก่อตั้งโดยความอุปถัมภ์ของกระทรวงกลาโหมมาตั้งแต่ปีพุทธศักราช 2501 ปัจจุบันได้รับพระมหากรุณาธิคุณรับไว้ในพระบรมราชูปถัมภ์เมื่อวันที่ 14 กรกฎาคม 2544 กิจกรรมสำคัญกิจกรรมหนึ่งขององค์กรแห่งนี้คือการจัดประชุมสัมมนาการศึกษาเคลื่อนที่ประจำปี ซึ่งได้จัดมาแล้วถึง 41 ครั้ง วัตถุประสงค์สำคัญเป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านวิทยาการระหว่างแพทยทหาร-ตำรวจ เสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างมวลสมาชิกรวมถึงครอบครัว และยังเป็นการรวบรวมข้อมูลข่าวสารทางการแพทย์ในพื้นที่ต่างๆ ของประเทศ ด้วยการศึกษาสภาพเส้นทางคมนาคมภูมิประเทศ เศรษฐกิจ รวมทั้งสังคมจิตวิทยา ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการวางแผนสนับสนุนการส่งกำลังสายแพทย์เพื่อตอบสนองปฏิบัติการทางทหารและกิจการพลเรือน โดยเฉพาะการช่วยเหลือประชาชนจากภัยพิบัติต่างๆ พื้นที่การจัดการประชุมสัมมนาการศึกษาเคลื่อนที่ส่วนใหญ่จึงเป็นจังหวัดที่อยู่ห่างไกล หรือประเทศชายแดนที่มีช่องทางเข้าออกระหว่างประเทศเพื่อนบ้าน หลายครั้งหลายครามีการพาข้ามพรมแดนเข้าไปทัศนศึกษาในประเทศข้างเคียง เช่น สปป.ลาว เมียนมาร์ มาเลเซีย และกัมพูชา โลกปัจจุบันที่ดูเหมือนว่าไร้พรมแดน การสื่อสาร การคมนาคม การเคลื่อนย้ายของประชากรกระทำได้ด้วยความสะดวกมากขึ้น เรียกได้ว่าแทบไม่มีข้อจำกัด ประกอบกับความสมานฉันท์ในเครือข่ายกลุ่มประเทศสมาชิก ASEAN

หรือภูมิภาคนิยม ได้ลดอุปสรรคทางด้านธุรการลง เช่น ไม่ต้องขอ VISA หรือใช้ Border Pass ก็สามารถเดินทางผ่านเข้าออกระหว่างประเทศสะดวกยิ่งขึ้น ความเปลี่ยนแปลงดังกล่าวในเชิงยุทธศาสตร์เป็นผลทั้งทางเชิงบวกและลบแล้วแต่มุมมองของแต่ละบุคคล จากประสบการณ์ที่ได้มีโอกาสเป็นสมาชิก เป็นคณะกรรมการ เป็นคณะทำงาน หรือเป็นผู้ร่วมเดินทางการประชุมสัมมนาการศึกษาเคลื่อนที่มากกว่า 20 ปี จึงได้รับรู้ รับทราบ เห็นประสบการณ์ตรงทางกายภาพของพื้นที่ต่างๆ ทั่วประเทศ เมื่อย้อนทวนข้อมูลที่สมาคมฯ จัดกิจกรรมนี้มาถึง 40 ปี คงเหลือเพียงไม่กี่จังหวัดที่สมาคมฯ ไม่เคยไป หรือไม่ได้บันทึกเรื่องราวไว้ในหนังสือประกอบการประชุมสัมมนา มุมมองที่จะนำเสนอต่อจากนี้จึงไม่ใช่มุมมองของนักวิชาการ นักเศรษฐศาสตร์ หรือนักยุทธศาสตร์ แต่เป็นการนำเสนอในฐานะของทหารแพทย์ คนหนึ่ง ซึ่งท่านเลขาธิการสมาคมฯ ท่านปัจจุบัน (พลตรีเกษรา ดวงอุไร) เคยให้ความเห็นไว้ว่า “แพทย์ทหารนอกจากต้องทำหน้าที่นักรักษา กำลังรบแล้ว ยังเป็นทหารอาชีพที่ไม่มีหน้าที่ทำร้ายหรือทำลายชีวิตของใครทั้งศัตรูและมวลชน แต่ต้องช่วยหรือรักษาชีวิตมวลชนให้อยู่รอดปลอดภัยโดยไม่เลือกปฏิบัติ” ดังนั้นหากจะกำหนดขอบเขตการนำเสนอคงเป็นมุมมองของนักวิทยาศาสตร์ที่ขอเสนอข้อเท็จ และข้อจริง อีกประการที่สำคัญคือสิ่งอำนวยความสะดวกของโลกยุคเทคโนโลยีสารสนเทศที่มีระบบเครือข่าย Internet ช่วยสนับสนุนในการสืบค้นข้อมูล ทำให้สามารถนำมาเล่าให้เป็นเรื่องราวที่เห็นภาพได้ชัดเจนขึ้น จึงขอขอบคุณเจ้าของเนื้อหาสาระทั้งที่เอ่ยนามและที่มิได้กล่าวถึง ซึ่งเป็นเก็บมาเล่าสู่กันฟังไว้ ณ ที่นี้

สุวรรณภูมิ หรือที่ชาวไทยภาคภูมิใจในชื่อแหลมทอง หรือฝรั่งเรียก COCHINE เป็นศูนย์กลางทางการเมือง การทหาร เศรษฐกิจและสังคมจิตวิทยา มาแต่ช้านาน มีความหลากหลายทางเผ่าพันธุ์ เชื้อชาติ ศาสนา สังเกตได้จากร่องรอยทางโบราณคดีศึกษา อารยธรรม โบราณสถาน หรือโบราณวัตถุที่พบกระจัดกระจายอยู่โดยทั่วไปในภูมิภาค ก่อนการสร้างบ้านแบ่งเมืองในยุคกรุงสุโขทัย เมื่อกว่า 700 ปีที่ผ่านมา จึงเปรียบได้ว่าภูมิภาคนี้นี้เป็น Hub ของโลกตะวันออก และโลกตะวันตกมาแต่อดีตกาล เป็นส่วนหนึ่งของเส้นทางแพรไหม เครื่องเทศ เครื่องปั้นดินเผา โลหะสัมฤทธิ์ รวมทั้งข้าว พืชเศรษฐกิจที่หล่อเลี้ยงชีวิตชาวโลก

มายาวนาน ยังเป็นประวัติศาสตร์ให้ผู้เชี่ยวชาญทั้งหลายยังคงสืบค้น ขุดคุ้ย ตีแผ่ให้เห็นอยู่เนืองๆ ดังนั้นจากคาบสมุทรอินเดียจรดคาบสมุทรอินโดจีน หรือจากมหาสมุทรอินเดีย ทะเลอาหรับ อ่าวเบงกอล ทะเลอันดามัน ช่องแคบมะละกา อ่าวไทย ทะเลจีนใต้ จรดมหาสมุทรแปซิฟิก จึงเป็นปมคมนาคที่สามารถใช้เส้นทางน้ำ ทางอากาศ และทางบกได้มาทุกยุคทุกสมัย ภูมิปัญญาในอดีตที่ใช้การเดินทางเรือเป็นหลัก จึงพบร่องรอยของการเดินทางมาขึ้นตามเมืองท่าต่างๆ ที่ปัจจุบันถูกออกแบบเตรียมก่อสร้างให้เป็นท่าเรือน้ำลึกรองรับการขนส่งขนาดใหญ่เช่นเดียวกับในอดีต สำหรับเส้นทางบกในยุคนั้นเทคโนโลยียังไม่ก้าวหน้า หรือไม่มีเครื่องมืออำนวยความสะดวกเช่นปัจจุบัน แต่การวางแผนที่เรียกกันว่า LAND BRIDGE มีมากกว่าร้อยปี เพื่อลดต้นทุนค่าเชื้อเพลิงในการเดินทางที่ต้องอ้อมผ่านช่องแคบมะละกา อีกทั้งกองเรือยังถูกรบกวนจากหมู่โจรสลัดที่ซุกซมและไม่มีที่ท่าว่าจะสูญหายไปตามความเจริญของยุคของสมัย กลับมามองแผนที่แหลมทองตามแนวเส้นรุ้งหรือทางขวาง จะเห็นว่าเส้นทางเชื่อมสองฝั่งมหาสมุทรอินเดียและแปซิฟิก ที่เดิมเทือกเขาตามแนวเหนือใต้ที่พาดผ่านจากทิเบต หิมาลัย

เส้นทางสายไหมและเส้นทางเดินเรือครั้งโบราณ ⁽¹⁾

หรือตอนใต้ของจีนทางด้านพม่ามาจรดทะเลอันดามัน และแนวแม่น้ำโขงทางด้านทะเลจีนใต้ จะเป็นอุปสรรคสำคัญในอดีต แต่มาถึงยุคนี้ไม่ใช่ปัญหาสำคัญในการก่อสร้างถนน เจาะอุโมงค์ ทำสะพานเพื่อข้ามผ่านอุปสรรคดังกล่าว แต่ปัญหาทางการเมืองหรือด้านความมั่นคงต่างหากที่อาจเป็นข้อจำกัดในศตวรรษนี้

เส้นทางเดินเรือระหว่างเอเชีย ยุโรป แต่โบราณมี 3 เส้นทางคือ (1) ผ่านช่องแคบลอมบ็อก (Lombok) เกาะชวา และเกาะบอร์เนียว (2) ผ่านช่องแคบซุนดา (Sunda) เกาะชวา และเกาะสุมาตรา ที่นิยมเพราะสั้นที่สุดคือ (3) ผ่านช่องแคบมะละกา (Malacca) เกาะสิงคโปร์ และเกาะสุมาตรา คุณประดิษฐ์ พิระมาน ได้เขียนไว้ในหนังสือฮวงจุ้ยและทรัพยากรที่ยิ่งใหญ่ของประเทศไทย ว่าคอคอดกระหรือคลองกระคือประตูสู่ตลาดโลก เป็นประตูเชื่อมยุโรป-เอเชีย-อเมริกา รวมทั้งออสเตรเลีย จึงนับเป็นเรื่องแปลกแต่จริงที่ไทยเรากล้ามองผลประโยชน์ไม่ชัดเท่าฝรั่ง⁽²⁾

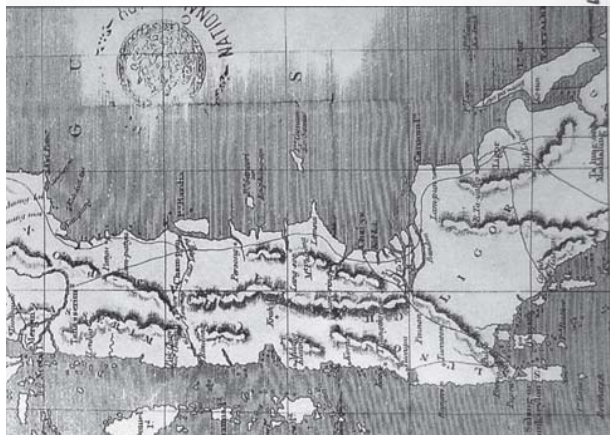
พ.ศ.2220 สมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช ยุคเดียวกับพระเจ้าหลุยส์ที่ 14 ฝรั่งเศสส่งทูต เดอ สามาร์ มาถวายพระราชสาส์นเจริญพระราชไมตรีและค้าขายกับสยาม ในการนี้มีวิศวกรชาวฝรั่งเศสเข้ามาสำรวจเมืองสงขลาเพื่อดูเส้นทางเดินเรือตามแนวทะเลสาบสงขลา สามารถขุดคลองเชื่อมมะริดตะนาวศรีได้⁽³⁾

พ.ศ.2336 สมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช สมเด็จพระอมรินทราบรมราชินีเจ้าพระอนุชาในพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช วางแผนยุทธศาสตร์เชิงรุกในการทำสงครามกับพม่า ด้วยแนวคิดใหม่ทำใหม่คือทรงมีพระราชดำริจะขุดคลองจากสงขลาหรือทะเลสาบไปออกทะเลอันดามันที่ใดที่หนึ่ง แล้วยกทัพเรือไปตีเอาเมืองไทรบุรีกับมะริดของพม่า แต่คลองนี้เป็นงานใหญ่ เพราะยาวเป็นร้อยกิโลเมตร ต้องใช้แรงงาน ใช้เงินและเวลา มากจนสถานการณ์ระหว่างไทยกับพม่าเปลี่ยนไปจึงไม่ได้ขุดคลองนี้

พ.ศ.2401 สมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว อังกฤษขอขุดคอคอดกระตามแนวระนอง หลังสวน ชุมพร แต่ติดขัดในเรื่องเทคโนโลยีสมัยนั้นยังไม่มีประสิทธิภาพพอ

แผนที่ที่ ๒๓ แผนที่ราชอาณาจักรสยาม โดยบาทหลวง ไดอานาลี ตรงกับ พ.ศ. ๒๒๓๐

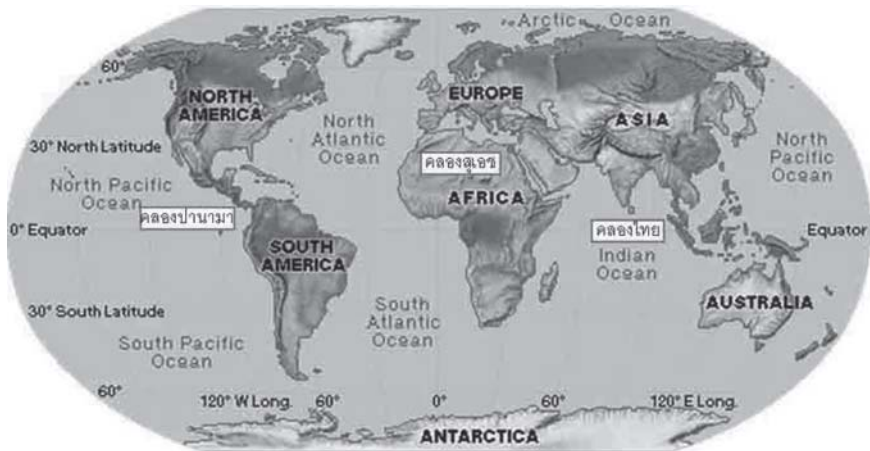

แผนที่ที่ ๒๔ แผนที่ราชอาณาจักรสยามประกอบเอกสารของ ครอฟอร์ด ตรงกับ พ.ศ. ๒๓๖๕

แผนที่ที่ ๒๕ แผนที่ราชอาณาจักรสยามประกอบ เอกสารของเซอร์จอห์น บาวริง ตรงกับ พ.ศ. ๒๓๘๘

พ.ศ.2409 ในสมัยรัชกาลที่ 4 ฝรั่งเศสผิดหวังจากการขุดคลองสุเอซ จำหั้นกลับมาหาสยาม และยื่นข้อเสนอขอขุดคลองกระ แต่ไทยเป็นห่วงความสัมพันธ์กับอังกฤษซึ่งมีผลประโยชน์อยู่กับเกาะปีนัง และเกาะสิงคโปร์

ภาพแสดงตำแหน่งคลองหลักของโลก คลองสุเอซ คลองปานามา และคลองไทย

พ.ศ.2415 ต้นรัชกาลที่ 5 อังกฤษขอสำรวจเส้นทางแนวคลองกระ สรุปไว้เป็นหลักฐานว่าสามารถขุดได้

พ.ศ.2425 ฝรั่งเศสขอขุดแนวคลองกระอีกครั้ง แต่ไม่ได้รับอนุญาต

พ.ศ.2460 สมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว มีอีกหลายชาติที่แวะเวียนมาขอขุดคอคอดกระ แต่เกิดสงครามโลกครั้งที่ 1 (พ.ศ.2457-2461)

พ.ศ.2478 หลังเปลี่ยนแปลงการปกครอง นายปรีดี พนมยงค์ รวมมหาชาติในรัฐบาลพระยาพหลพลพยุหเสนา นายกรัฐมนตรี ได้ริ่โครงการฯ กลับมาพิจารณาอีกครั้ง ถึงขั้นประกาศเขตหวห้ามที่ดินในพื้นที่ดังกล่าวว่าสองแสนไร่

หลัง พ.ศ.2489 สิ้นสงครามโลกครั้งที่ 2 (พ.ศ.2480-2488) รัฐบาลไทยวางแผนเอาทองคำสำรอง 30 ล้านกรัมออกมาขายเป็นทุน แต่อังกฤษในฐานะผู้ชนะสงครามยื่นเงื่อนไข ข้อ 7 รัฐบาลไทยจะไม่ตัดคลองเชื่อมมหาสมุทรอินเดียกับอ่าวไทย โดยรัฐบาลสหราชอาณาจักรมิได้เห็นพ้องด้วยก่อน ต่อมาข้อตกลงนี้ได้ถูก

ยกเลิกไปเมื่อ พ.ศ.2497

พ.ศ. 2516 นายเชาว์ ขวัญยืน นักธุรกิจไทยเชื้อสายจีน ได้รับอนุญาตจากรัฐบาลจอมพลถนอม กิตติขจร ให้ศึกษาเบื้องต้นโครงการคลองกระ แต่ไม่มีความคืบหน้า ส่วนหนึ่งมาจากความไม่แน่นอนของบรรยากาศทางการเมืองในยุคนั้น

พ.ศ.2541 คณะกรรมาธิการทหาร รัฐสภา แต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นมาศึกษาความเป็นไปได้ ซึ่งเสียงสนับสนุน และเสียงค้านไม่เคยหยุดดัง

พ.ศ.2544 รัฐบาล พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร แต่งตั้งคณะกรรมการแห่งชาติศึกษาความเป็นไปได้ในการขุดคลองกระ เพื่อแก้ปัญหาวิกฤติเศรษฐกิจและสังคม แต่ดูเหมือนว่าคณะกรรมการคงจะมีชื่อยาวมากไป ประกอบกับเพื่อความรอบคอบในการตัดสินใจแบบไทยๆ จึงมีการแต่งตั้งอนุกรรมการย่อยๆ ขึ้นมาอีกหลายคณะ โบราณท่านว่ามากหมอมากความดูจะเป็นจริง ที่เห็นเป็นรูปธรรมมีการรายงานเส้นทางที่น่าจะเป็นเช่น A5 แนว สตูล-สงขลา หรือ A9 กระบี่-ตรัง-พัทลุง-นครศรีธรรมราช หรือแนวระนอง-ทุ่งตะโก-หลังสวน

แนวคลองที่จะขุดจากอดีต จนถึงปัจจุบัน มี 12 แนว

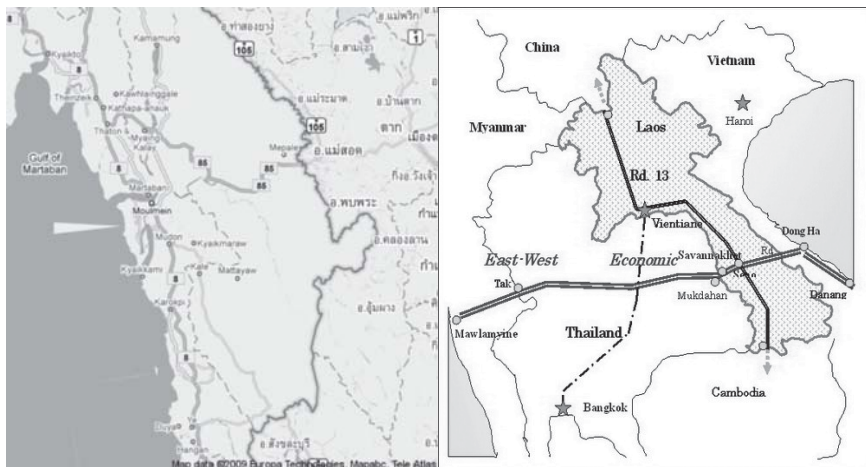
ภัยคุกคามที่กล่าวมาข้างต้นถูกบันทึกไว้มากมาย สามารถสืบค้นจากระบบเครือข่าย Internet และเอกสารหลักฐานของทางราชการ จึงกล่าวได้ว่าข้อเท็จจริงข้อนี้เป็นความพยายามของมหาอำนาจที่ต้องการเส้นทางลัดสำหรับการถ่ายเทแลกเปลี่ยนทรัพยากรขนาดใหญ่ระหว่างทวีป เอาละหนทางสร้าง Land Bridge ที่ข้ามขนาบของของไทยหรือฝรั่งเรียกว่าโคชินจีนที่มีมาตั้งแต่อดีตกว่าร้อยปีดูจะตีบตันลง

สุวรรณภูมิดินแดนอาณานิคมนี้เป็นคาบสมุทรปลายฝั่งของทวีปเอเชีย อยู่ระหว่างทวีปยุโรป อัฟริกา ออสเตรเลีย และอเมริกา สภาพทางภูมิศาสตร์อยู่ทางใต้ของยักษ์ใหญ่สหพันธรัฐรัสเซีย และสาธารณรัฐประชาชนจีน ดังนั้นการเคลื่อนย้ายการดูหรือสูบทรัพยากรธรรมชาติหรือวัตถุดิบไปสู่ภาคอุตสาหกรรมที่ ยุโรป-อัฟริกา-อินเดีย-อาเซียน-ออสเตรเลีย-จีน-ญี่ปุ่น-รัสเซีย-อเมริกา ทั้งทางน้ำทางอากาศ และทางบกย่อมเป็นเรื่องปกติ จึงไม่แปลกที่แหลมทองในอดีตจะเป็นปมคมนาคมสำคัญที่ยากจะหลีกเลี่ยง นอกจากเป็นจุดศูนย์กลางหรือ Hub โดยธรรมชาติแล้ว ยังเป็นที่สนใจของชาติมหาอำนาจในอดีตโดยเฉพาะอังกฤษและฝรั่งเศสที่พยายามเข้ามามีอิทธิพลเหนือดินแดนแห่งนี้มาโดยตลอด แต่ไม่ปรากฏหลักฐานในเชิงวิทยาศาสตร์ หรือมีเหตุผลใดสนับสนุนหรืออธิบายได้ว่า ไทยหรือสยาม ทำไมจึงดำรงความเป็นเอกราชได้อย่างมั่นคงแม้จะถูกเขื่อนดินแดนไปไม่น้อย อย่างไรก็ตามความเป็นไทยที่เป็นจุดแข็งกลับไม่อำนวยความสะดวกให้เกิดการเป็นศูนย์กลางดังกล่าวอย่างกล่าวอ้างแท้จริง เส้นทางเศรษฐกิจตามแนวเส้นรุ้งกลับไปตกที่สิงคโปร์ โดยขบวนเรือขนส่งสินค้าต้องใช้ช่องแคบมะละกาที่อยู่สุดปลายแหลม สามารถย่นระยะทางเดินทางได้ในระดับหนึ่ง ความพยายามหาวิธีลัดเส้นทางคมนาคมทางน้ำจากมหาสมุทรอินเดียและมหาสมุทรแปซิฟิก มีทั้งฝรั่งและไทยช่วยคิดช่วยวางแผนช่วยผลักดันกันมาหลายร้อยปีที่พอมีหลักฐานเข่าว่ากันว่า ตั้งแต่สมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช ประเด็นร้อนก็คือการขุดคลองกระหรือคอคอดกระ ลัดเลาะเข้ามาในแผ่นดินเช่นเดียวกับคลองสุเอซ (Suez Canal) ในอียิปต์ หรือคลองปานามา (Panama Canal) ในปานามาตอนเหนือของอเมริกาใต้ แม้จะมีผู้เสนอไว้ไม่น้อยกว่า 9 เส้นทางแต่ยังไม่มีวีแววความสำเร็จ กลับเป็นเรื่องยุ่งยาก

ในเชิงบริหารเพราะสภาวะวิกฤติทางเศรษฐกิจของโลกในยุคปัจจุบัน (ค.ศ.2009) ประกอบกับจุดศูนย์กลางของโลกเริ่มเปลี่ยนจากยุโรปและสหรัฐอเมริกา มาเป็นมหาอำนาจจีนและอินเดียซึ่งมีพลเมืองรวมกันกว่าสองพันล้านคน สามารถสร้างงานสร้างอุตสาหกรรม เพิ่มกำลังซื้อให้กับระบบเศรษฐกิจอย่างเห็นได้ชัด ในโอกาสที่มีการประชุมสัมมนาการศึกษาเคลื่อนที่ครั้งที่ 42 สมาคมแพทย์ทหารแห่งประเทศไทย จึงขอเสนอเส้นทางเศรษฐกิจที่เป็นทางบกเพิ่มเติมจากเส้นทางเรือในอดีต ซึ่งเป็นมุมมองของคนที่ชอบเดินทางและอยากเห็นสุวรรณภูมิเป็น Hub ทางบกได้อย่างแท้จริง เมื่อสงครามใหญ่ระหว่างชาติสงบลง การติดต่อค้าขายหรือสงครามทางการค้าย่อมกลับมาทดแทน การเคลื่อนย้ายประชากรพม่า ลาว ไทย กัมพูชา และเวียดนาม รวมกัน 250 ล้านคน มีพื้นที่รวมกันประมาณ 2.3 ล้านตารางกิโลเมตร การนำแรงงานข้ามชาติมาใช้ประโยชน์ในประเทศมากขึ้น นอกจากความเจริญแล้ว ปัญหาโลกร้อนยังมีอิทธิพลต่อความเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมทำให้ปัญหาโรคภัยไข้เจ็บและการระบาดของโรคทั้งเก่าและใหม่ขนาดใหญ่ จึงต้องมีการวางแผนเตรียมการ ชักชวนให้เกิดประสบการณ์ในการจัดการอยู่เนืองๆ การรู้จักเส้นทางคมนาคมหลักๆ เพื่อการส่งกำลังบำรุง การควบคุมผู้ป่วยเจ็บหรือเข้าทำการช่วยเหลือ

การแก้ไขภัยพิบัติ การป้องกันและการควบคุมการระบาดของโรคเหล่านี้ จึงเป็นเรื่องสำคัญที่ทหารแพทย์ทุกคนจะต้องให้ความสำคัญและศึกษาให้่องแท้

(5)

เส้นทางแรกนับจากภาคเหนือของไทยลงมา คือ เมียนมาร์ (Myanmar) ย่างกุ้ง (Yangon) เมืองเนปิดอว์ (Naypyidaw) ที่แปลตรงตัวว่าราชธานี ตั้งอยู่ที่หมู่บ้าน Kyatpyae ของเมืองปินมนา (Pyinmana) ห่างจากเมืองย่างกุ้งไปทางทิศเหนือ 320 กิโลเมตร เมียวดี (Myawaddy) แม่สอด ตาก สุโขทัย พิษณุโลก หล่มสัก ด่านซ้าย ภูเรือ วังสะพุง หนองบัวลำภู อุดรธานี หนองคาย ข้ามแม่น้ำโขงที่ท่าเดื่อไปเวียงจันทน์ พงษ์สุยานอย จรดเมืองท่าไฮฟอง เวียดนาม หรือจากอุดรธานี มาทางสกลนคร นครพนม ข้ามโขงที่ท่าแขก ในแขวงคำม่วน สปป.ลาว ออกไปที่เมืองดองฮอย (Dong Hoi) เวียดนาม

เส้นทางที่สอง เมืองมะละลำโย (Maw Lam Yine) หรือมะละตะมะ (Martaban) เมืองกอร์เร็ก ย่างกุ้ง เนปิดอว์ เทือกเขาตะนาวศรี เมียวดี แม่สอด ตาก สุโขทัย พิษณุโลก หล่มสัก ขอนแก่น กาฬสินธุ์ มุกดาหาร ข้ามโขงไปแขวงสะหวันนะเขต ผ่านเมืองไกสอนพมวิหาน อุทุมพอน (Outhoomphone) หรือสะหวันเซโน (Savan-Seno) อาตสะพังทอง (Atsaphangthong) พะลานไซ (Thaphalanxay) ฟิน (Phine) เซโปน (Sepone) แดนสะหวัน สปป.ลาว ลาวบาว (Lao Bao) ออกไปเมืองดงฮา

(Dong Ha) จังหวัดกว๋างจิหรือกว๋างตริ (Quang Tri) เมืองเว้ (Hue) เมืองฮอยอัน (Hoi An) ซึ่งเป็นท่าเรือเก่าในสมัยศตวรรษที่ 16-17 เมืองหมีเซิน (My Son) อาณาจักรจามในอดีต และเมืองท่าดานัง (Da Nang) ท่าเรือน้ำลึกภาคกลางของเวียดนาม หรือที่เขารู้จักกันว่าเส้นทางภูมิศาสตร์และประโยชน์ทางด้านเศรษฐกิจ East-West Economic Corridor (EWEC) ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของแผนพัฒนาเศรษฐกิจในอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง หรือภาษาอังกฤษว่า Greater Mekong Sub region (GMS) เส้นทางนี้เชื่อมไทย พม่า ไทย ลาวและเวียดนาม ระยะทางยาว 1,450 กม. อยู่เขตเมียนมาร์ ประมาณ 198 กม. อยู่ในเขตลาว 210 กม. และในเขตเวียดนาม 83 กม. ที่เหลือส่วนใหญ่อยู่ในประเทศไทย ถนนเส้นนี้มีมาตั้งแต่สมัยฝรั่งเศสปกครอง ต่อมาสภาพถนนชำรุดเสียหายเนื่องจากขาดการบำรุงรักษาและสภาวะความไม่สงบในประเทศที่เกี่ยวข้อง เมื่อธนาคารเพื่อการพัฒนาเอเชีย (ADB) ให้การสนับสนุนโครงการ East-West Economic Corridor ช่วยเหลือลาวปรับปรุงเส้นทางหมายเลข 9 ที่เป็นเส้นทางคมนาคมสำคัญเชื่อมโยงเมืองมาเะลำไยในพม่าตะวันตก กับเมืองท่าดานัง ในเวียดนามตะวันออก ส่วนที่เกี่ยวข้องกับไทยคือการสร้างสะพานมิตรภาพข้ามแม่น้ำโขงแห่งที่ 2 ที่ มุกดาหาร-สะหวันนะเขต East-West Economic Corridor แปลเป็นไทยก็คือระเบียงเศรษฐกิจระหว่างตะวันออกกับตะวันตก เป็นการร่วมมือของประเทศที่ตั้งอยู่บนอนุทวีปหรือคาบสมุทรอาเซียน (Asian Main Land) ประกอบด้วยไทย เมียนมาร์ ลาว กัมพูชา เวียดนาม มาเลเซีย สิงคโปร์ รวมทั้งประเทศนอกอาเซียนคือ จีนตอนใต้ (สำหรับฟิลิปปินส์ อินโดนีเซีย และบรูไน พื้นที่ เป็นเกาะ) เป็นเส้นทางคมนาคมทางบกเชื่อมโยงชายฝั่งมหาสมุทรแปซิฟิก กับมหาสมุทรอินเดีย ซึ่งเส้นทางสายนี้จะเป็นเส้นทางเศรษฐกิจที่สำคัญ เพราะเชื่อมโยงประเทศของซีกโลกตะวันออก ริมขอบมหาสมุทรแปซิฟิก ไม่ว่าจะเป็นญี่ปุ่น เกาหลี เมืองท่าชายฝั่งทะเลของจีน เช่น ปักกิ่ง เซี่ยงไฮ้ กวางโจว ฮองกง รวมไปถึงสหรัฐอเมริกาฝั่งตะวันตกและออสเตรเลีย โดยเวียดนามเป็นประตู Land Bridge เข้าสู่แผ่นดิน เวียดนามมีชายฝั่งทะเลยาวกว่า 2,000 กิโลเมตร ประกอบด้วย ท่าเรือไฮฟอง (Hai Phong) ท่าเรือวิญ (Vinh) ท่าเรือดานัง (Da Nang) ท่าเรือไซ่งอน (Saigon) ฯลฯ โดยเส้นทางจะผ่านเข้าไปในแผ่นดินใหญ่ของอาเซียนเริ่มจากเมืองดานัง ผ่าน

เว้ เมืองลาวบาว อันเป็นเมืองชายแดนในจังหวัดกว๋างจิ เป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษ อยู่ติดชายแดน สปป.ลาว เส้นทางหมายเลข 9 จะผ่านตอนกลางของภาคอีสาน จากมุกดาหาร ขอนแก่น วังทอง (สี่เหลี่ยมอินโดจีน) และไปสุดที่แม่สอด ตาก ออกไปประเทศเมียนมาร์ที่เมียวดี เมืองมะละลำโยหรือเมืองท่ามะละแหม่ง อำเภอตะมะ มหาสมุทรอินเดีย จากเมียวดีไปถึงมะละแหม่งระยะทาง 180 กิโลเมตร และห่าง ร้างกึ่งแค่ 400 กว่ากิโลเมตร เส้นทางนี้สามารถเชื่อมประชากรของอาเซียน 450 ล้านคนกับประชากรจีน 1,300 ล้านคน หากออกไปถึงเมืองมณีปุระของอินเดีย ก็จะมีประชากรอีก 1,000 ล้านคน จึงเป็นเหตุผลสำคัญที่ได้รับความสนใจจาก นักเศรษฐศาสตร์ว่า จะเป็นเส้นทางคมนาคมขนส่ง ที่มีคุณค่าทางเศรษฐกิจมหาศาล ในอนาคต เมื่อเปิดใช้ได้อย่างสมบูรณ์ถนน EWEC จะช่วยร่นระยะทางได้ราว 4,000 กิโลเมตร เมื่อเทียบกับการขนส่งทางเรือที่ต้องไปอ้อมช่องแคบมะละกา และร่น ระยะเวลาได้ 14 วันเป็นอย่างน้อย และเมื่อเร็ว ๆ นี้ บริษัท ทีเอ็นที (TNT) ซึ่งเป็น ผู้ให้บริการด้านการขนส่งสินค้าและพัสดุด่วนรายใหญ่ที่สุดของโลก ได้ประกาศ แผนการขยายเครือข่ายธุรกิจในเอเชียเข้าสู่เวียดนามเพื่อใช้เป็นศูนย์กลางเชื่อมกับ จีน ไทยและประเทศทั่วอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง และประกาศขยายแผนให้บริการ Asia Road Network เข้าสู่จีนผ่านภาคเหนือของเวียดนาม ซึ่งหมายถึงการให้บริการ ขนส่งทางบกข้ามแดนเวียดนาม จีน เป็นครั้งแรก ⁽⁶⁾

เส้นทางที่สามจากเมืองเย (Ye) ที่มีรถไฟเชื่อมไปเมืองมะละตะมะ หงสาวดี/พะโค อย่างกึ่ง และสี่เหลี่ยมซึ่งอยู่ที่ปากแม่น้ำอิรวดี เข้ามาทางด้านพญาตองซู ด้านเจดีย์ สามองค์ สังขละบุรี เชื้อนเขาแหลม ทองผาภูมิ กาญจนบุรี หรือจากเมืองทวาย เมียนมาร์ เข้าทางช่องเหมืองปิล็อก ทองผาภูมิ กาญจนบุรี หรือมาจากเมือง ทวาย (Tavoy/Dawei) เข้าบ้านพุน้ำร้อน บ้านเก่า กาญจนบุรี ที่เป็นข้อตกลงความร่วมมือระหว่างรัฐบาลทั้งสองประเทศ ให้ก่อสร้างลักษณะ Toll way หรือเรียกเก็บ ค่าผ่านทาง ความยาว 130 กิโลเมตร ซึ่งจะมีการสำรวจออกแบบก่อนลงมือก่อสร้าง ประมาณต้นปี 2552 และคาดว่าจะแล้วเสร็จภายใน 2 ปี เส้นทางนี้จะเอื้อประโยชน์ ในการขนส่งระหว่างประเทศไทยและกลุ่มประเทศในอาเซียน ที่จะขนส่งสินค้า ไปยังอินเดียและยุโรป โดยไม่ต้องอ้อมแหลมมลายู ช่วยลดระยะเวลาลงได้ 6 วัน

สะพานมิตรภาพข้ามแม่น้ำโขงแห่งที่ 2 ไทย-ลาว 20 ธันวาคม 2549

แล้วสามารถออกไปทางสุพรรณบุรี สระบุรี ลีคิ้ว โชคชัย นางรอง ประโคนชัย ปราสาท
สังขะ เดชอุดม อุบลราชธานี พินุลมังสาหาร ศรินทร ชองเม็ก ข้ามไปปากเซ สปป.
ลาว ⁽⁷⁾

เส้นทางที่สี่เริ่มต้นเหมือนเส้นทางที่สามเมื่อถึงกาญจนบุรีแล้ว มาทางบ้านโป่ง
นครปฐม กรุงเทพฯ นครนายก กบินทร์บุรีสระแก้ว อรัญประเทศ ออกนอกประเทศ
ทางปอยเปต (Poipet) ศรีโสภณ (Sisophon) พระตะบอง (Batdambang) กำปงชนัง
(Kampong Chnang) และสามารถต่อรถไฟไปถึงพนมเปญ (Phnum Penh) หรือมาถึง
ท่าเรือน้ำลึกกำปงโสม (Kampongsaom) ได้ รวมทั้งต่อเลยไปถึงไพรเวง (Prey Veng)
สวายเรียง (Svay Rieng) แล้วเข้าเวียตนาม ถึงไซ่ง่อนโฮจิมินห์ซิตี้ หรือหักลงไป
ทางท่าเรือน้ำลึกแหลมฉบัง ชลบุรี เป็นเส้นทางที่จะขนถ่ายทรัพยากรจากพม่าไปสู่
ญี่ปุ่น อเมริกาได้สะดวกรวดเร็วยิ่งขึ้น

ที่เล่ามาทั้งหมดนี้แสดงให้เห็นว่าเส้นทางคมนาคมจากอดีตจนถึงปัจจุบัน
เคยเป็นและยังเป็นหนทางแลกเปลี่ยนสินค้า วัฒนธรรม รวมทั้งการระบาดของโรค
ต่างๆ ในยุคนั้นสมัยนั้น สิ่งที่เปลี่ยนไปคือความสะดวกสบาย รวมทั้งสิ่งอำนวยความสะดวก
ที่เกิดขึ้นสองข้างทางตามความเจริญของเมือง ที่แตกต่างกันตามความ
สามารถในการพัฒนา อย่างไรก็ตามไม่เพียงแต่ไทยที่เป็นเจ้าของเส้นทางส่วนใหญ่
มหาอำนาจอย่างจีนกลับมองเห็นความสำคัญได้อย่างลึกซึ้ง เพราะพลังงานส่วนใหญ่
คือก๊าซธรรมชาติของพม่าเป็นแรงดึงดูดให้หลายประเทศกระโจนลงไป เช่น ไทย

มีโครงการวางท่อส่งก๊าซธรรมชาติ ไทย-พม่า ตั้งมาป้อนโรงงานผลิตกระแสไฟฟ้า ผ่านเข้าทางด้านเหนือเมืองปี้ล็ค (พ.ศ.2541) จีนวางท่อส่งก๊าซขนาด 12,000 ลูกบาศก์ เมตร จากพม่าไปคุนหมิง มณฑลยูนนานซึ่งคาดว่าจะแล้วเสร็จในปี 2555 รวมทั้ง ท่อส่งก๊าซระยะทาง 2,806 กิโลเมตรไปยังมณฑลกุ้ยโจวและกว่างซีด้วย ทั้งนี้พม่า จัดว่าเป็นประเทศที่มีก๊าซธรรมชาติสำรองมากเป็นอันดับ 10 ของโลก และเริ่มสร้าง ท่อส่งน้ำมันเพื่อลำเลียงน้ำมันดิบจากตะวันออกกลางและอัฟริกาผ่านพม่าไปจีน โดยตรง ระยะทางที่ต้องผ่านช่องแคบมะละกาได้กว่า 1,200 กม. เพื่อส่งน้ำมันดิบ วันละ 400,000 บาร์เรล ตั้งแต่รัฐยะไข่ของพม่าไปยังมณฑลหยุนหนานทางตะวันตกเฉียงใต้ของจีน ใน สปป.ลาว เดิมใช้เส้นทางขนส่งสินค้าเข้าผ่านท่าเรือต่างๆ ใน ประเทศไทย แต่แนวโน้มปัจจุบันเวียดนามได้ขยายการลงทุน พร้อมกับปรับปรุง ท่าเรือน้ำลึกตามแนวชายฝั่งทะเลจีนใต้ ที่ยุคสงครามเวียดนาม (พ.ศ.2500-2518) ใช้เป็นท่าขนถ่ายยุทธโปกรณ์และยุทธปัจจัยของคู่กรณีทั้งสองฝ่ายที่หนุนหลัง ทั้ง จีน รัสเซีย และฝ่ายพันธมิตรอเมริกา จึงไม่ใช่เรื่องแปลกที่เวียดนามปัจจุบันเต็มไปด้วยโรงงานอุตสาหกรรมส่งออก ได้ส่งไปหลายประเทศและหลายทวีป และ หากอินเดียมีกำลังซื้อมากขึ้นตามจำนวนประชากรมหาศาล (กว่าพันล้านคน) เส้นทางบกที่กล่าวมาข้างต้นต้องได้รับอันสิทธิโดยแท่นนอน มากบ้างน้อยบ้าง ขึ้นกับวิสัยทัศน์ของประเทศเจ้าของพื้นที่

บทสุดท้ายที่อยากฝากไว้ก็คือเส้นทางหมายเลข 9 ที่ดูเหมือนว่าจะมี มุกดาหารเป็นประตูเชื่อม หากศึกษาแผนที่ทางหลวงให้ถ่องแท้แล้ว จะพบจุดบอด หรืออุปสรรคที่เหมือนเส้นผมบังตา คือ เมื่อจะไปขอนแก่นเพื่อใช้เส้นทางสายเอเชีย (หมายเลข 2) แล้ว มันมีเพียงถนนหมายเลขสี่ตัวหรือสามตัวรองรับเป็นข้อจำกัด (หมายเลข 042, 213, 2046, 214, 209, 23, 2080) อีกทั้งเส้นทางยังต้องวิ่งอ้อมๆ ไม่ได้ตัดเป็นเส้นตรงเพื่อย่นระยะทาง จะเป็นเพราะมีเทือกเขาเนินเขาขวางอยู่บ้าง แต่ด้วยเทคโนโลยีปัจจุบันหาข้ออุปสรรคสำคัญแต่อย่างใด ดูเส้นทางไฮเวินพาส (Hai Van Pass) ของเวียดนาม ที่เป็นเส้นทางเชื่อมต่อระหว่างเมืองเว้สู่เมืองดานัง มีการเจาะเป็นอุโมงค์ยาว 6.3 กม. ฤ ไทยจะกลายเป็นประเทศล้าหลังไปแล้ว หาก เกิดสถานการณ์ทั้งในเชิงความขัดแย้ง หรือในเชิงมนุษยธรรมเมื่อเกิดภัยพิบัติ

โรคระบาด การดำเนินการทั้งหลายให้ทันต่อเหตุการณ์ พวกเราชาวแพทย์ทหาร (รวมตำรวจ) จึงน่าจะแสวงประโยชน์ด้วยการศึกษาสภาพภูมิประเทศ ไปพร้อมๆ กับการประชุมสัมมนาการศึกษาเคลื่อนที่ ครั้งที่ 42 นี้ ที่เรียกว่าเที่ยวไปทำงานไป คงไม่ผิดนัก

- (1) กรรณิการั ตันประเสริฐ (2540), รายงานการวิจัยสนองพระราชประสงค์เรื่อง นครศรีธรรมราช
- (2) บาราย, คัมภีร์แผ่นดิน : ตำนานคอคอดกระ
- (3) สก๊อปหน้า | เดลินิวส์ : นับทอยหลัง...ครั้งปู้รู้ ขุดคลองกระ โปรเจกต์ข้ามศตวรรษ
- (4) พลเอกมนตรี ศุภาพร พลเรือเอกวงค์ สงเจริญ นางวรสุลีสรี สงเจริญ (2543), สมเด็จพระปิยะมหาราชกับนักเขียนฝรั่งเศส มุลนิธิเอกชนพัฒนามาภูมิภาค
- (5) รศ.ดร.สถาพร เขียววิมล, กรอบการพิจารณาแนวขุดคลองไทย (คอคอดกระ)
- (6) <http://maps.google.co.th/>
- (7) วีระพันธ์ สุขศึกพาย (2552), <http://www.logisticnews.net/>

บันทึก

บันทึก

บันทึก